

**SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ
SPOLOČNOSŤ**
pri Slovenskej akadémii vied

PSYCHOFORUM

***BULLETIN SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ
SPOLOČNOSTI PRI SAV***

1/2011

Bratislava

ČO NÁJDETE V TOMTO ČÍSLE ...

NAMIESTO ÚVODNÍKA 3	PREDSTAVUJEME 38 Katedra psychológie Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici jubiluje Diagnostické centrum Záhorská Bystrica
SPRÁVY Z AKCIÍ 5 10. zjazd Asociácie školskej psychológie Slovenskej a Českej republiky Zdravá škola v kontexte pedagogickej a školskej psychológie Nevera v párovej psychoterapii a poradenstve Študentská vedecká a odborná konferencia 2011 na KP FIF UK Študentské psychologické dni 2011 tento raz v Olomouci Študenti učiteľstva psychológie prekrstili nemecké mesto na „Dortmundt“ Stretnutie absolventov na Katedre psychológie FIF UK v Bratislave Absolventi psychológie sa na Trnavskú univerzitu radi vracajú	PSYCHOLÓGIA V PRAXI - diskusné fórum 46 Čadčiansky model interaktívneho profesijného poradenstva - CAMIP BLAHOŽELÁME 52 Prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc. Prof. PhDr. Gustáv Dianiška, CSc. Prof. PhDr. Imrich Ruisel, DrCs.
KONFERENCIE, KURZY, VÝCVIKY..... 21 Psychológia zdravia 2011 Adlerovské letné stretnutia Kondášův den 2011 29. Psychologické dni - „Cesty k múdrosti“ Aktuálne otázky pedagogiky, psychológie a poradenstva VII. Osobnosť v kontexte kognícií, emocionality a motívácií III. 44. ročník medzinárodnej letnej školy Rudolfa Dreikursa „Kvalitatívny prístup a metódy vo vedách o človeku“ po 4 rokoch opäť v Bratislave	OZNAMY 60 RECENZIE NOVÝCH KNÍH.....61
PREHĽAD KONFERENČNÝCH PODUJATÍ 34	

NAMIESTO ÚVODNÍKA ...

Vážené kolegyně a kolegovia,

v prvom čísle bulletinu uverejňujeme pravidelne plánované akcie v bežnom, ale i v nasledujúcich rokoch. Nájdete ich aj v tomto vydaní. Máte možnosť zúčastniť sa viacerých akcií, ktoré považujete za dôležité pre profesiový rast, ale aj vzájomnú komunikáciu.

Tak ako je náš život sprevádzaný neustálymi zmenami, aj naša „spoločnosť“ nie je uchránená zmien. Jedna z najvýznamnejších zmien sa týka organizačného začlenenía. Ako iste viete, naša Slovenská psychologická spoločnosť má prídomek pri SAV. Slovenská akadémia vied bola a zatiaľ aj je, istou formou garancie odbornosti a vedeckosti, a doposiaľ pomerne pravidelne, nám na činnosť ročne, podľa plánovaných akcií, aj mierne prispievala. Pri „upratovaní“ sa authority SAV dohodli na obmene financovania, v zmysle afiliácie jednotlivých vedeckých spoločností k vedeckým pracoviskám SAV. Pre nás to znamená Ústav experimentálnej psychológie SAV, kde predbežná dohoda úspešne prebehla a v súčasnosti pracujeme na novej forme, založenej na tzv. Projekte činnosti. Ako to bude fungovať v budúcnosti nevie presne nikto, zmena však nastáva vo finančných oblastiach, kde sa zdá, že budeme sa musieť viac spoliehať na samofinancovanie, predovšetkým pri organizácii vedeckých podujatí.

Jednou z významných akcií tohto roku budú Psychologické dni. Venované sú životnému jubileu prof. PhDr. Imricha Ruisela, DrSc. Verím, že sa na tomto podujatí všetci stretne a dôstojne oslávime prácou, ale i zábavou nielen toto jubileum. V roku 2008 som v 2. čísle bulletinu poukázal na istú nechuť stretávať sa, verím však že doba tejto „nechuti“ bola už prekonaná. Žiaľ, týka sa to aj členov Výboru SPS, kde musím konštatovať, že nie všetci zvolení členovia sa s nami pravidelne stretávajú. Tento problém budeme riešiť na Valnom zhromaždení SPS, ktoré bude súčasťou Psychologických dní 2011. Istým dočasným riešením je prizvanie dvoch mladých kolegov na organizačnú pomoc pri PD 2011, a to Mgr. Radoslava Blahu, Bc. a Mgr. Máriu Budzákovic, Bc.

Iste ste postrehli i ďalšiu zmenu. Verím, že len dočasne sme zatvorili okienko – diskusné fórum venované metodológii „Metodologické okienko“ (nieť záujem o tak dôležitú vec.....?), ale otvárame iné diskusné fóra, možno istou obmenou zoznamu jubilantov, bude forma rozhovorov; v každom prípade dávame priestor na aktivitu zdola a čakáme na vaše návrhy a nápady na nové rubriky, v ktorých sa možno k aktuálnym problémom vyjadrovať.

Opätovne sa pokúsime zostaviť adresár členov SPS, boli by sme radi, keby ste si túto vec osvojili - pôvodnou myšlienkou bola verzia adresára všetkých slovenských psychológov, ktorý by bol priamo napojený na adresár našich českých kolegov.

So želaním úspechov na všetkých frontoch v roku 2011 a chuti stretávať sa....

*Ivan Sarmány-Schuller
predseda SPS pri SAV*

10. zjazd Asociácie školskej psychológie Slovenskej a Českej republiky

konaný dňa 11.-12.novembra 2010 na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Je už niekoľko ročnou tradíciou, že školskí psychológovia, učitelia, výchovní poradcovia, koordinátori prevencie, školskí špeciálni pedagógovia a ďalší sympatizanti školskej psychológie sa každoročne stretávajú na odbornom podujatí organizovanom Asociáciou školskej psychológie Slovenskej republiky a Českej republiky (AŠP SR a ČR), aby si vzájomne vymenili skúsenosti a obohatili svoje odborné poznanie. Súčasťou týchto podujatí sú aj zjazdy AŠP SR a ČR, ktoré sa konajú pravidelne každé tri roky, a to striedavo, raz v Českej republiky a potom na Slovensku.

Tento rok sa medzinárodná vedecká konferencia pod názvom „Ďuričove dni“ konala na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v dňoch 11. - 12. novembra 2010 a jej súčasťou bol aj 10. zjazd Asociácie školskej psychológie Slovenskej republiky a Českej republiky.

Cieľom tohto zjazdu bolo zhodnotiť trojročné obdobie spolupráce dvoch národných asociácií, ktoré predniesla PhDr. Jana Zapletalová, predsedníčka AŠP SR a ČR, poskytnúť členom asociácie správu o konkrétnych aktivitách za posledné tri roky, informovať ich o činnosti medzinárodnej asociácie ISPA a o záveroch z kolokvia, konaného na Malte. Obsahom hlavných bodov programu zjazdu bolo i posúdenie situácie týkajúcej sa vydávania časopisu Školský psychológ a správa o hospodárení AŠP SR a ČR.

Vedenie AŠP SR a ČR skonštatovalo, že činnosť asociácie sa od posledného 9. zjazdu zintenzívnila, o čom svedčí i bilancovanie aktivít v období troch rokov. Pre ilustráciu uvádzame niektoré aktivity:

Spoločné aktivity AŠP SR a ČR od r. 2007

- dve medzinárodné konferencie – v r.2008 „Ďuričove dni“ v Nitre a v r.2009 „Novinky školní a pedagogické psychologie“ v Zlíne,
- spolupráca pri vzdelávaní školských psychológov v rámci 2 ročného špecializačného vzdelávania zo školskej psychológie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave
- päť konferencií pod záštitou starostu MČ Bratislava - Ružinov v spolupráci s Multikultúrne tolerantná škola, Podpora a ochrana práv detí v pomáhajúcich profesiách a naposledy dňa 3.a 4.12.2010 Podpora a ochrana zdravia učiteľov (Doc. PhDr. Eva Gajdošová a Doc. PhDr. Marta Valihorová).
- medzinárodný tréning „Uplatnenie detských práv v pomáhajúcich profesiách“ – Stuart Hart, Virginia University, Kanada.

Legislatíva

- spolupráca pri príprave školskej a zdravotníckej legislatívy a intenzívna participácia na príprave dokumentov – zákonov, vyhlášok, metodických pokynov MŠ SR a MZ SR: Školského zákona, Vyhlášky o kvalifikácii pedagogických a odborných zamestnancov, Národnom programe starostlivosti o deti a dorast MZ SR, spolupráca na príprave špecializačných štúdií v rámci MZ SR, atestačnom kontinuálnom vzdelávaní ŠP v spolupráci s MPC , FiUK a AŠP.

Medzinárodné kontakty

- kooperácia s Medzinárodnou asociáciou školskej psychológie ISPA, ktorej členom je aj AŠP SR a ČR. Kontaktnou osobou a zástupcom našej asociácie v ISPA je PhDr. Gabriela Herényiová,
- zástupníctvo v medzinárodných európskych organizáciách psychológov EFPA a NEPES (od roku 2008 má Slovensko svojho zástupcu doc. PhDr. Evu Gajdošovou -2 stretnutia Výkonného výboru NEPES v Bruseli 2008 a v Bratislave 2009, konferencia ESPIL projektu v Bruseli r.2009)
- spolupráca na medzinárodnom projekte ESPIL, Brusel
- aktívne prezentácie členov AŠP SR a ČR na medzinárodných ISPA kolokviách, naposledy vo Fínsku, v Holandsku a na Malte (tu vystúpili členovia AŠP SR a ČR na vyžiadanie s príspevkom o zabudovaní profesie školského psychológa do školskej a zdravotníckej legislatívy na Slovensku)
- v 2 ročnom špecializačnom vzdelávaní zo školskej psychológie participujú ako lektori zahraniční školskí psychológovia (z ČR, Holandska, Belgicka, Španielska, Dánska, Veľkej Británie a USA)
- dlhodobá spolupráca s Committee for Children, USA a pri zakomponovaní preventívneho programu proti násiliu v školách SRDCE NA DLANI do slovenských základných a materských škôl.

Národné kontakty

- pravidelná spolupráca so Slovenskou psychologickou spoločnosťou,
- kontakty so Slovenskou komorou psychológov, ktorá vyzvala pripraviť Klub školských psychológov a realizovať stretnutia ohľadom ďalších aktivít,
- intenzívne kontakty s Úradom verejného zdravotníctva SR pri realizovaní ružinovských konferencií pod záštitou starostu MČ Bratislava - Ružinov a pri vzdelávaní školských psychológov v pregraduálnom a postgraduálnom štúdiu,
- aktuálna zmena pregraduálnej prípravy psychológov a školských psychológov na Katedre psychológie FiUK v bakalárskom a magisterskom štúdiu,
- špecializačné vzdelávanie zo školskej psychológie na Katedre psychológie FiUK a jeho príprava na ďalších katedrách,
- publikovanie monografií, článkov, publikácií, atď.,
- medializácia profesie školský psychológ v TV, rádiu, denníkoch .

Zjazd však konštatoval nepriaznivú situáciu v členskej základni, v evidencii členov a najmä nízku disciplínu v platení členských príspevkov, ktoré tvoria jediný zdroj príjmov asociácie.

10. zjazd AŠP SR a ČR v závere svojho rokovania

- Schválil správu o aktivitách AŠP SR a ČR, schválil správu o hospodárení AŠP za uplynulé 3 roky a schválil rozpočet do roku 2013. Vzal na vedomie spoluprácu AŠP SR a ČR v medzinárodných štruktúrach (EFPA, NEPEŠ, ISPA), vzal na vedomie nevyhnutnosť zmapovania počtu školských psychológov, ako aj členov AŠP SR a ČR, vzal na vedomie výsledky volieb nového predsedu AŠP SR a ČR na obdobie 3 rokov, ktorým sa stala doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc. z Katedry psychológie Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

- Zjazd sa uzniesol na tom, že členom AŠP, ktorí riadne zaplatili členské poplatky pravidelne bude zasielať informáciu (spätnú väzbu) o evidencii týchto poplatkov, ako aj o podujatiach AŠP SR. Výbor AŠP sa bude usilovať o vypracovanie evidencie počtu školských psychológov, ako aj členov AŠP SR a ČR., zabezpečí zoznam absolventov Špecializačného štúdia zo školskej psychológie organizovaného na FF UK Katedre psychológie v Bratislave s cieľom nadviazania kontaktu a spolupráce a tiež, že sa zintenzívni spolupráca oboch národných asociácií.

Členovia výboru i ďalší aktívni členovia asociácie veria, že tomuto profesionálnemu združeniu sa podarí zaktivizovať jeho členov tak, aby to bolo nielen v prospech školských psychológov, učiteľov, výchovných pracovníkov, ale najmä v záujme skvalitnenia ich služieb pre deti a mládež v Slovenskej republike a v Českej republike.

*Marta Valihorová, predseda AŠP SR a ČR
Eva Gajdošová, členka výboru AŠP SR a ČR
Michaila Vaňová, členka výboru AŠP SR a ČR*

ZDRAVÁ ŠKOLA v kontexte pedagogickej a školskej psychológie

V dňoch 11.-12. novembra 2010 sa na *Katedre psychológie Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici* konala medzinárodná vedecká konferencia, ktorú toto pracovisko organizovalo v spolupráci s *Asociáciou školskej psychológie Slovenskej republiky a Českej republiky*. Konferencia mala názov, ktorý naznačoval zameranie podujatia i jej celkový obsah, teda Zdravá škola, ktorá je v súčasnosti cieľom a víziou snád' každej vzdelávacej inštitúcie. Konferencia bola inšpirovaná celoživotným dielom významného slovenského psychológa – prof. Ďuričom, ktorého meno aj toto podujatie nieslo – Ďuričove dni.

Nie je náhoda, že medzinárodná konferencia Novinky v pedagogickej a školní psychológii, ktorej tradíciu založili kolegovia v ČR pred takmer 20-imi rokmi v Zlíne, a ktorá sa tradične koná jeden rok v ČR a ďalší rok v SR, má na Slovensku názov Ďuričove dni. Nie je to náhoda

najmä preto, že pána prof. Ladislava Ďuriča, ktorý je slovenskej psychologickej ale aj pedagogickej verejnosti všeobecne známy, možno považovať za nestora pedagogickej a školskej psychológie na Slovensku.. Na budúci rok uplynie už 10 rokov odvtedy, ako sme sa s ním rozlúčili a on zostal v osobných spomienkach mnohým, ktorí ho poznali ako študenti, alebo zo štúdia jeho prác práve z oblasti pedagogickej a školskej psychológie.

Pán profesor je autorom mnohých učebníc, monografií, vedeckých štúdií a odborných článkov, v ktorých sa venoval všeobecným otázkam pedagogickej psychológie, psychológií tvorivosti, problematike výkonnosti žiakov i učiteľov vo vyučovacom procese, ale aj východiskám a cieľom školskej psychológie, teda oblastí, ktoré sa bezprostredne dotýkajú prostredia školy a jej zdravého fungovania.

Profesor Ďurič bol prototyp múdreho, vzdelaného a dobrého človeka, ktorý pristupoval ku kolegom a študentom tolerantne, spravodlivo, s otvoreným srdcom a veľkoryso. Z jeho slov i skutkov bol cítiť pokoj, spokojnosť a radosť. Príznačná bola pre neho slušnosť, schopnosť trpezlivo počúvať a konať s rozvahou a príkladne. Tieto i ďalšie myšlienky odzneli i na konferencii v Banskej Bystrici.

Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 130 účastníkov, teoretikov i praktikov z oblasti pedagogickej a školskej psychológie, a odznelo takmer 70 príspevkov, v ktorých autori prezentovali teoretické diskusie i výsledky najnovších vedecko-výskumných zistení v tejto oblasti. V prednesených príspevkoch si mali možnosť účastníci vypočúť prehľad toho, čo renomovaní, ale aj mladí nádejní teoretici psychológie ponúkajú na skvalitnenie pedagogickej a školskej psychológie ako vedy, pedagogickej a psychologickej praxe, ale aj príbuzným disciplinám ako sú pedagogika, sociálne vedy a pod.

V prvom bloku odzneli vyžiadané prednášky renomovaných domácich i zahraničných odborníkov (pána prof. *Jozefa Džuku z Univerzity v Prešove, SR*, pána prof. *Jiřího Mareša z Univerzity Karlovej v Prahe, ČR*, pani doktorky *Anny Kucharskej z Univerzity Karlovej v Prahe, ČR*, pani doktorky *Lenky Lacinovej z Masarykovej univerzity v Brne, ČR*, pani prof. *Soni Karikovej z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, SR*, pána doktora *Jozefa Ihnacika, riaditeľa CPPaP v Košiciach, SR*, pani docentky *Evy Gajdošovej* a pani doktorky *Gabriely Herenyiovej z Univerzity Komenského v Bratislave, SR* a pani docentky *Marty Valihorovej z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, SR*), ktorých možno považovať za garantov odbornej úrovne konferencie. V nich autori naznačili aj hlavné obsahové zameranie konferencie.

Úvodný blok príspevkov bol zameraný na vymedzenie pojmu zdravá škola, ktorá by mala byť orientovaná na formovanie zdravých žiakov a to aj prostredníctvom programov škôl podporujúcich zdravie. Osobitne sa venovala pozornosť aj pojmu bezpečná škola ako súčasť zdravej školy, jej aktuálnym i perspektívnym tendenciám.

Na zabezpečenie zdravej školy majú osobitný význam odborní zamestnanci školy, medzi ktorými má nezastupiteľné miesto školský psychológ. Jeho úlohou je participovať na skvalitňovaní klímy školskej triedy, adaptácii žiakov na strednú školu, podieľať sa na realizovaní programov sexuálnej výchovy, diagnostikovať žiakov a pod. Práve týmto

otázkam bola venovaná ďalšia časť príspevkov.

V zdravej škole sa predpokladajú aj zdravé vzťahy a primerané prosociálne správanie, ktoré je zároveň aj prevenciou sociálno-patologických javov. Uvedená problematika sa

taktiež stala súčasťou obsahu odborných vystúpení. Aj problematike motivácie a formovaniu hodnôt a hodnotovej orientácie, učiteľskej profesii, vzťahu učiteľ – žiak, emocionálnej inteligencii, pracovnej záťaži učiteľov, stresu a jeho zvládaniu v školskom prostredí a pod. sa venovalo viacero odborníkov teoretikov i pracovníkov z praxe.

Z konferencie je pripravený výstup v podobe publikácie *Zdravá škola*, ktorá vzhľadom k počtu aktívnych účastníkov má takmer 700 strán a poskytuje prehľad všetkých príspevkov, ktoré odzneli na konferencii a ktorých tematické zameranie sa viaže na dobrú a kvalitnú školu.

Želaním organizátorov bolo, aby sa vystúpenia stretli s priaznivým porozumením, aby boli inšpiráciou pre rozširovanie vedeckého bádania na strane vedecko-výskumných pracovníkov, ale i pre odborníkov z praxe, aby sa stali podnetným zdrojom informácií, skúseností i rád na skvalitnenie procesu výchovy a vzdelávania v prostredí „Zdravej školy“.

Marta Valihorová
Katedra psychológie PF UMB

Nevera v párovej psychoterapii a poradenstve

Adlerovskej psychoterapeutickej spoločnosti sa podarilo po intenzívnych prípravách, v dňoch 8. a 9. marca zorganizovať v Bratislave ďalšie výnimočné podujatie - odborný seminár **Nevera v párovej psychoterapii a psychologickom poradenstve**. Organizačnú stránku na seba prebrala PhDr. Daniela Čechová, PhD., z Katedry psychológie FiF UK v Bratislave, ktorá už tradične svoje nadštandardné zahraničné kontakty otvára v prospech rozvíjania profesionálnej aj osobnostnej kompetencie budúcich aj súčasných slovenských psychológov a odborníkov z ďalších pomáhajúcich profesií.

V mene výmeny najnovších teoretických poznatkov a skúseností z praxe v oblasti problematiky psychologickej intervencie v práci s pári sa jej podarilo získať pre spoluprácu významnú osobnosť a špičkového odborníka, **Paula R. PELUSO, Ph.D.** Paul pôsobí ako docent na Florida Atlantic University, USA, zastáva funkciu koordinátora programu Poradenstvo mentálneho zdravia a garanta doktorandského štúdia. Špecializuje sa na rodinnú a párovú psychoterapiu, ako terapeut s licenciou poskytuje psychoterapeutické služby a pracuje aj ako supervízor pre LMHC (Licensed Mental Health Counselor) a LMFT (Licensed Marriage and Family Therapist).

V ostatných rokoch sa Paul intenzívne angažuje najmä v oblasti párovej terapie, výsledky svojej práce zhrnul v knihe *Couples Therapy: Integrating Theory and Technique*, ktorá vyšla v roku 2006. Ako sám uviedol, motivovala ho nielen narastajúca miera rozvodovosti (v USA sa rozvedie 60% manželstiev), ale aj výsledky štúdií, v ktorých terapeuti priznávajú svoju slabú pripravenosť riešiť problémy spojené s neverou, nedostatok adekvátnej odbornej literatúry z tejto oblasti a absenciu špecializačného vzdelávania. Rozhodol sa preto podrobnejšie venovať fenoménu nevery, ktorá sa pravidelne vyskytuje v anamnéze klientov a je najčastejším dôvodom, prečo prichádzajú do terapie a žiadajú pomoc. Iniciatívne

oslovoval renomovaných odborníkov a podarilo sa mu zostaviť tím autorov, ktorí boli ochotní participovať jednotlivými kapitolami na vzniku ďalšej užitočnej knihy pre prax. Svetlo sveta uzrela kniha *Infidelity: A Practitioner's Guide to Working with Couples in Crisis*, ktorú Paul editoval a vydal v roku 2007.

Na Slovensku môžeme analogicky konštatovať stúpajúci trend rozvodovosti, a ani situácia vo vzdelávaní špecialistov, ktorí sa majú erudovane orientovať v problematike párových vzťahov, nie je u nás ideálna a má veľké rezervy. Seminár o nevere sa aj z tohoto titulu stal jedinečnou príležitosťou oboznámiť sa s najaktuálnejšími psychologickými poznatkami, možnosťou zvýšiť si kvalifikáciu pre prácu s pámi, ktoré prechádzajú rôznymi krízovými obdobiami a vyrovnávajú sa s ich dôsledkami.

Pri koncipovaní odborného programu Paul vyslovil želanie kooperovať so slovenskými lektorkami, absolventkami prvého dlhodobého výcvikového programu v adlerovskej psychoterapii a poradenstve. **Daniela Čechová** si pripravila príspevok *Adlerovská párová terapia*, v ktorom charakterizovala základné princípy a špecifiká párovej terapie v perspektíve adlerovského prístupu. **Katarina Ludrovská** prezentovala kazuistiku *Jedináčik v páre*, v ktorej poukazovala na riziká párového spolunažívania, vyplývajúce z poradia narodenia, napr. jedináčikom chýbajú skúsenosti so súrodencami, a preto sú veľmi málo pripravení na rovesnícke typy vzťahov. **Barbora Mesárošová** v príspevku *Rané spomienky ako prediktory reakcií na neveru partnera* hovorila o konzistencii životného štýlu s procesmi vyrovnávania sa s neverou partnera/ky. **Mária Kuklišová** svojou kazuistikou *Sila životného štýlu* ilustrovala významnosť funkcie jedinečnej organizácie osobnosti, skutočnosť, že výber partnera vždy kopíruje súkromnú nevedomú koncepciu lásky.

Účastníčky a účastníci seminára vkročili do problematiky nenápadným spôsobom. Paul na príbehoch známych osobností politického, kultúrneho a športového života ilustroval deštruktívnosť následkov nevery. Potom už vážne a na odbornej úrovni pokračoval v kontexte skutočnosti, že následky nevery sú rovnako deštruktívne a niekedy môžu byť ešte fatálnejšie aj v prípade ktoréhokoľvek páru. Predstavil model nevery a koncepciu poradensko-terapeutickej práce. Jednotlivé aspekty modelu postupne podrobne analyzoval a sprevádzal nimi účastníkov celé dva dni. Objasňoval tzv. nutné a dostatočné podmienky nevery a opisoval postupnosť krokov poradensko-terapeutického procesu. Po každom z troch tematických blokov: *Moc nerovnováhy a dôvery*, *Úloha snov a fantázie pri nevere*, *Dôvera a zrada – najnovšie výsledky výskumu párov*, nasledovalo otvorené fórum, priestor pre otázky, upresňovanie informácií, doplnenie porozumenia problematiky, vymieňanie názorov a skúseností, prebiehala živá diskusia.

Dr. Paul R. Peluso bol na Slovensku so svojím odborným programom už štvrtýkrát a všetci tí, ktorí sa v minulosti zúčastnili jeho prednášok a seminárov vedeli, že za svoje „školné“ dostanú vysokú kvalitu vzdelávania. Moje profesionálne očakávania sa naplnili, môj terapeutický obzor rozšíril, všetko, čo som sa naučila využijem v efektívnejšej práci s klientmi. Navyše si myslím, že v spôsobe, akým Paul vedie odborné podujatia je stále lepší, atmosféra, ktorú vytvoril a udržoval počas trvania celého programu bola uvoľnená a učenie samozrejme. Pred účastníčkami a účastníkmi nestál len lektor, ale hlavne kolega a priateľ.

Katarina Ludrovská

Študentská vedecká a odborná konferencia 2011 na KP FIF UK – 12. ročník ŠVOČ

Dňa 11. 3. 2011, v čase od 8,30 – 13,00 h, sa v miestnosti G 241 na FIFUK uskutočnil už v poradí 12. ročník Študentskej vedeckej a odbornej konferencie Katedry psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Konferenciu otvoril doc. PhDr. Igor Brezina, CSc. - vedúci katedry. V úvodnom slove zdôraznil význam takýchto aktivít pre študentov. V ďalšom vystúpení doc. PhDr. Mária Bratská, CSc. privítala prítomných, vyzdvihla odvedenú tvorivú prácu autorov súťažných prác, ich konzultantiek a konzultantov, a poďakovala sa za oporu všetkých, ktorí pomáhali študentom dotiahnuť práce do úspešnej finálnej podoby. Ďalej predstavila členky a člena hodnotiacej komisie a oboznámila s programom i organizačným priebehom ŠVOK 2011.

Konferencie sa zúčastnili študentky a študenti bakalárskeho a magisterského štúdia KP FIF UK s prácami zameranými na rôzne zaujímavé témy:

Vladimír Barus, Barbora Geršorová: Našla sa zanedbaná príroda: Len do dobrých rúk. Skúmanie psychologických aspektov environmentálnej problematiky

Dávid Gonda: Skúmanie psychologických aspektov života slovensko-moslimských párov v slovenskej spoločnosti

Bc. Martin Marko: Keď mysleniu chýbajú zdroje: Analýza analytického a vhl'adového myslenia prostredníctvom riešenia problémov

Martin Oravec: Vplyv primingu na riešenie problémov vhl'adom

Jakub Remiar: Jeden svet nestačí. Sociálne interakcie v kontexte masových online hier na hrdinov (MMORPG)

Martina Vaňová: Priming pre dopĺňanie slov u Alzheimerovej choroby

Študentky a študenti prezentovali vo vylosovanom poradí výsledky svojich prác v priebehu 15 minút, potom nasledovala 15 minútová diskusia. V nej uvádzali podnetné otázky a námety tak súťažiaci študenti, ako aj pasívni účastníci a taktiež sa ku každej práci vyjadrili členovia hodnotiacej komisie, ktoré písomné práce pred konferenciou prečítali a posúdili.

Zloženie hodnotiacej komisie: predsedníčka: doc. PhDr. Mária Bratská, CSc. – gestorka ŠVOK na KP FIFUK; členky: doc. PhDr. Tatiana Taročková, CSc., PhDr. Eva Rošková, CSc., Mgr. Radoslav Blaho, Mgr. Barbora Kiczková, Mgr. Petra Soláriková, Mgr. Soňa Takáčová.

Pred ukončením rokovania, po krátkej porade, hodnotiaca komisia určila poradie najlepších prác na prvých troch miestach.

1. miesto udelila práci s názvom: **Keď mysleniu chýbajú zdroje: Analýza analytického a vhl'adového myslenia prostredníctvom riešenia problémov.** Autor: **Bc. Martin Marko.**

2. miesto udelila práci s názvom: **Jeden svet nestačí. Sociálne interakcie v kontexte masových online hier na hrdinov (MMORPG).** Autor: **Jakub Remiar.**

3. miesto udelila práci s názvom: **Priming pre dopĺňanie slov u Alzheimerovej choroby.** Autorka: **Martina Vaňová.**

Na záver konferencie sa doc. PhDr. Mária Bratská, CSc. poďakovala prítomným za kvalitný priebeh konferencie a zdôraznila, že víťazmi 12. ročníka ŠVOK sú v podstate všetci aktívni účastníci/čky. Ďalej vyhlásila poradie víťazných prác a odovzdala všetkým súťažiacim zborníky z ostatných Psychologických dní. Vo svojom vystúpení informovala aj o tom, že autori prvých troch ocenených prác si preberú čestné diplomy a taktiež ocenenie v podobe mimoriadneho štipendia na slávnostnom vyhlásení výsledkov ŠVOK na FIF UK dekanom fakulty, prof. PhDr. Jaroslavom Šušolom, PhD., ktoré sa uskutoční v poslednom výučbovom týždni letného semestra (16. 5. – 20. 5. 2011), v zasadacej miestnosti G 236. Ďalej sa poďakovala členkám a členovi hodnotiacej komisie za cenné podnety, pripomienky a námety uvedené v diskusii, ako aj všetkým súťažiacim študentom za kvalitné prezentácie a vecnú argumentáciu a taktiež doktorandom Mgr. Radoslavovi Blahovi, Mgr. Barbore Kiczkovéj, Mgr. Petre Solárikovej, Mgr. Soni Takáčovej za pomoc pri organizácii konferencie. V neposlednom rade vyzdvihla záujem pasívnych účastníkov konferencie (cca 30 študentov rôznych ročníkov psychológie), ako aj ochotu viacerých študentov psychológie pomôcť pri organizácii konferencie. Vyjadrila radosť a spokojnosť z prístupu novej generácie mladých psychológov k vedeckému skúmaniu tém prezentovaných na konferencii. Členovia hodnotiacej komisie poukázali na ťažké rozhodovanie o poradí prác a zaželeli autorom prác veľa tvorivých síl pri ďalšom spracúvaní skúmaných tém a úspechov v ich odbornom i osobnostnom raste. Autorom prvých dvoch postupujúcich víťazných prác zapriali úspešnú reprezentáciu na 11. ročníku medzinárodnej a 12. ročníku celoslovenskej konferencie ŠVOČ, ktoré sa konali 4. - 5. 4. 2011 na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Mária Bratská

Študentské psychologické dni 2011 tento raz v Olomouci

Vďaka náročnej organizačnej činnosti pracovníkov Katedry psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, s podporou SPS pri SAV a ČMPS, sa v dňoch 4. – 5. 4. 2011 uskutočnili v Regionálnom centre Olomouc už v poradí 12. ročník Celoslovenskej konferencie ŠVOK 2011 a 11. ročník Medzinárodnej konferencie študentskej vedeckej a odbornej činnosti - Študentské psychologické dni 2011. V organickej súčinnosti s nimi prebiehal aj 1. ročník česko-slovenskej psychologickéj konferencie (nielen) pre doktorandov a o doktorandoch „PhD Existencia“.

Študentských psychologických dní 2011 sa zúčastnilo celkovo 10 českých a slovenských pracovísk, 5 zo Slovenska a 5 z Českej republiky. Konkrétne to boli tieto: Katedra psychológie FIF Univerzita Komenského, Bratislava; Katedra psychológie Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava; Katedra psychologických vied FSvZ Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra; Katedra psychológie PF Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica; Katedra psychológie FF Univerzita P. J. Šafárika, Košice; Katedra psychologie FF Univerzita Karlova, Praha; Katedra psychológie PF Univerzita Karlova, Praha; Katedra psychologie FF Univerzita

Palackého, Olomouc; Psychologický ústav FF Masarykova univerzita, Brno; Katedra psychológie FSS Masarykova univerzita, Brno.

Mesto Olomouc privítalo príslovečnou pohostinnosťou všetkých účastníkov. Patrili medzi nich predovšetkým autori víťazných prác z katedrových kôl ŠVOK. Spolu so študentmi a ich spolužiakmi sa na prezentovaní najlepších prác zúčastnili aj ich učelia, aby aj ako členovia hodnotiacej komisie ocenili všetky a vyhodnotili tie najlepšie.

Slávnostné otvorenie konferencie za organizačný tím otvoril PhDr. Martin Dolejš, Ph.D. Za Univerzitu Palackého prehovorili k prítomným účastníkom vedúci Katedry psychológie doc. PhDr. Vladimír Řehan; dekan Filozofickej fakulty doc. PhDr. Jiří Lach, Ph.D., M. A. a rektor UP Prof. RNDr. Miroslav Mašláň, CSc. Prezentáciu súťažných prác MSSPD 2011 zahájili organizátorka konferencie PhDr. Soňa Lemrová, Ph.D. a predseda hodnotiacej komisie doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D., ktorý predstavil jej členov v tomto zložení: Mgr. Karolína Barinková, doc. PhDr. Mária Bratská, CSc., Mgr. Daniel Dostál, PhDr. Lubor Pilárik, Ph.D., PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D., doc. PhDr. Judita Stempelová, CSc., Mgr. Čeněk Šašínska, PhDr. Pavel Uhlář, Mgr. Michaela Vaňová.

Dňa 4. 4. 2011 v bakalárskej sekcii prezentovali autori 11 prác v tomto poradí na uvedené témy:

Lucie Táborská: Červená Karkulka: Kdo je to, ten vlk? - KP PF UK Praha.

Jakub Remiar: Jeden svet nestačí. Sociálne interakcie v kontexte masových online hier na hrdinov (MMORPG). - KP FIF UK Bratislava.

Anna Kiššová: Spokojnosť s telom a predstavy o ideálnej postave u rómskych a nerómskych detí mladšieho školského veku. - KP FF UPJŠ Košice.

Pavla Linhartová, Adam Tápal, Luboš Brabenec, Radomír Maceček, Jan Jiří Buchta: Vliv černé barvy a situačního kontextu na posuzování lidí v černém oblečení. – KP FSS MU Brno.

Ladislav Záliš, Veronika Pořízková, Petra Pichová, Markéta Dostálová – Bystřínová, Jana Kursová: Genderové rozdíly v rozpoznávání pravého a falešného úsměvu. – KP FSS MU Brno.

Marie Soukupová: Faktory ovlivňující vývoj sourozeneckého vztahu z pohledu zdravého sourozence dítěte s postižením. - KP PF UK Praha.

Eva Grenčíková: Hranie počítačových hier vo vzťahu k dimenziám osobnosti. – KP PF UMB Banská Bystrica.

Matuš Grežo: Dispozičný optimizmus/pesimizmus ako mediátor averzie voči riziku v procese rozhodovania. – KP V FSVaZ UKF Nitra.

Pavla Homolová, Pavel Pařízek, Veronika Bukvajová: Faktory jazyka v procese vnímání zvuku. - PÚ FFMU Brno.

Linda Kirchnerová: Prevládajúca nálada adolescentov v kontexte rodiny. – KP VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava.

Stanislava Kováčová, Martin Valenta: Vliv konformity na posuzování tváří osob opačného pohlaví. - PÚ FF MU Brno

Nasledujúci deň 5. 4. 2011, dopoludňajší blok vyplnili prezentáciami svojich víťazných prác študenti magisterského štúdia, s týmto zameraním:

Martin Marko: Keď mysleniu chýbajú zdroje: Analýza analytického a vŕľadového myslenia prostredníctvom riešenia problémov. - KP FIF UK Bratislava.

Katarína Košíková: Aspekty neuvedomovanej percepcie v procese rozhodovania. – KPV FSVaZ UKF Nitra.

Lenka Šrámková: Atraktivita. KP FFUP Olomouc.

Jan Stoklasa: Využití fuzzy matematiky pro vyhodnocování psychologických dat. – KP FF UP Olomouc.

Daniela Haubertová: Působení fyzické atraktivity na přisuzování vlastností druhému a vnímání jeho činů. – KP FFUK Praha.

Agnesa Lukáčová: Subjektívna, psychická pohoda a sebahodnotenie v ranej starobe.- KP FF UPJŠ Košice.

Popoludní sa uskutočnila porada hodnotiacej komisie. Prítomní členovia poroty nemali vôbec ľahkú úlohu. Zamerali sa na hodnotenie 15 minútových dôkladne pripravených prezentácií a nasledujúcich cca 5 minútových podnetných diskusií ku každej práci. Riadili sa kritériami hodnotenia písomných prác a ústnych prezentácií. Po dôkladnom uvážení dospeli k nasledujúcemu poradiu víťazných prác:

Vít'azi Študentských psychologických dní 2011

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého, Olomouc 11. - 12. 5. 2006

Vít'azi 11. ročníka ŠVOK – medzinárodného kola

Bakalárska sekcia

- 1. miesto – Stanislava Kováčová, Martin Valenta:** Vliv konformity na posuzování tváří osob opačného pohlaví. - Psychologický ústav FF MU Brno.
- 2. miesto – Jakub Remiar:** Jeden svet nestačí. Sociálne interakcie v kontexte masových online hier na hrdinov (MMORPG). - Katedra psychológie FIF UK Bratislava.
- 2. miesto – Matúš Grežo:** Dispozičný optimizmus/pesimizmus ako mediátor averzie voči riziku v procese rozhodovania. - Katedra psychologických vied FSVaZ UKF Nitra.
- 3. miesto – Anna Kíššová:** Spokojnosť s telom a predstavy o ideálnej postave u Rómskych a Nerómskych detí mladšieho školského veku. - Katedra psychológie FF UPJŠ Košice.

Magisterská sekcia

- 1. miesto – Katarína Košíková:** Aspekty neuvedomovanej percepcie v procese rozhodovania. - Katedra psychologických vied FSVaZ UKF Nitra.

- 2. miesto – Martin Marko:** Keď mysleniu chýbajú zdroje: Analýza analytického a vhl'adového myslenia prostredníctvom riešenia problémov.- Katedra psychológie FIF UK Bratislava.
- 3. miesto - Lenka Šrámková:** Atraktivita. Katedra psychológie FFUP Olomouc.

Vít'azi 12. ročníka ŠVOK - celoslovenského kola

Bakalárska sekcia

- 1. miesto – Jakub Remiar:** Jeden svet nestačí. Sociálne interakcie v kontexte masových online hier na hrdinov(MMORPG). - Katedra psychológie FIF UK Bratislava.
- 1. miesto – Matúš Grežo:** Dispozičný optimizmus/pesimizmus ako mediátor averzie voči riziku v procese rozhodovania. - Katedra psychologických vied FSV a Z UKF Nitra.
- 2. miesto – Anna Kiššová:** Spokojnosť s telom a predstavy o ideálnej postave u rómskych a nerómskych detí mladšieho školského veku. - Katedra psychológie FF UPJŠ Košice.

Magisterská sekcia

- 1. miesto – Katarína Košíková:** Aspekty neuvedomovanej percepcie v procese Rozhodovania. - Katedra psychologických vied FSVaZ UKF Nitra.
- 2. miesto – Martin Marko:** Keď mysleniu chýbajú zdroje: Analýza analytického a vhl'adového myslenia prostredníctvom riešenia problémov. - Katedra psychológie FIF UK Bratislava.
- 3. miesto – Agnesa Lukáčová:** Subjektívna, psychická pohoda a sebahodnotenie v ranej starobe. - Katedra psychológie FF UPJŠ Košice.

Blahoželanie patrí nielen vít'azom, ale aj ich konzultantkám a konzultantom. Vít'azi získali hodnotné odborné publikácie a v MŠPD aj nemalé finančné ocenenie. Každý zo súťažiacich študentov si odnášal domov diplom za aktívnu účasť a taktiež odbornú monografiu a/alebo zborník, prípadne odborný časopis, ktoré venovali do súťaže zúčastnené katedry psychológie, SPS pri SAV, ČMPS, vydavateľstvá Grada, Portál a Psychoprof. Spoločenský večer v prvý deň rokovania obohatili svojim zaujímavým divadelným vystúpením telesne postihnuté deti. Poďakovanie patrí aj vedeniu Katedry psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Palackého a Regionálneho centra mesta Olomouc za poskytnutie veľmi pekných priestorov na konanie konferencie a jej výborné organizačné zabezpečenie. Aktívni i pasívni účastníci hodnotili konferenciu pozitívne, vyjadrovali veľkú spokojnosť s jej priebehom a zabezpečením. To najcennejšie, čo si odnášali všetci prítomní boli predovšetkým nové poznatky a skúsenosti, nadviazané kontakty a neopakovateľná príjemná atmosféra. Na nej sa podieľalo veľkou mierou publikom pozostávajúce z poslucháčov katedier psychológie a ich učiteľov, a predovšetkým organizačný tím pod vedením PhDr. Soni Lemrovej, Ph.D. a PhDr. Martina Dolejša, PhD. Srdečná vďaka.

Záver

Na 1. ročníku Študentských psychologických dní 25. – 26. 4. 2001 v Bratislave si väčšina zo 150 účastníkov priaľa, aby sa táto akcia stala postupne tradíciou. Mali na mysli niečo podobné, ako sú každoročné Psychologické dni organizované Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV a Českomoravskou psychologickou spoločnosťou. V roku 2001 sa po výbere najlepších prác na jednotlivých katedrách stretlo 30 víťazov, autorov dvadsiatich piatich prác, zo šiestich katedrií psychológie vysokých škôl zo Slovenska (Bratislava, Trnava – 2 katedry, Nitra, Banská Bystrica, Prešov) a z troch katedrií psychológie vysokých škôl z Česka (Praha – 2 katedry, Olomouc), aby počas dvoch dní, v tvorivej atmosfére prezentovali výsledky svojich odborných tém a diskutovali o psychologických aspektoch kvality života. Túto veľmi zaujímavú konferenciu zorganizovali Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV a Českomoravská psychologická spoločnosť, v spolupráci s Katedrou psychológie FIF UK v Bratislave a Iuventou ako Celoštátne kolo študentskej vedeckej odbornej činnosti víťazov katedrií psychológie vysokých škôl zo Slovenskej republiky, s účasťou katedrií psychológie vysokých škôl z Českej republiky. Túžba účastníkov prvej medzinárodnej študentskej vedeckej konferencie sa postupne naplňa. Akcia sa už stáva tradíciou v podobe pravidelného každoročného organizovania Študentských psychologických dní s účasťou študentov z katedrií psychológie jednotlivých vysokých škôl na Slovensku, Morave a v Čechách.

Mária Bratská
gestorka ŠPD za SPS pri SAV

Študenti učiteľstva psychológie prekrstili nemecké mesto na „Dortwundt“

Slovná hračka spájajúca názov mesta Dortmund a meno zakladateľa modernej psychológie Wilhelma Wundta bola len jedným z mnohých kreatívnych výstupov Jarnej školy učiteľstva psychológie zameranej na nové médiá v školskom prostredí.

Jarná škola učiteľstva psychológie s podtitulom „**Nové médiá v triede – hrozba alebo príležitosť?**“ prebehla od 21. do 25. marca 2011 v nemeckom Dortmunde. Okrem miestnych študentov sa jej na pozvanie nemeckej strany zúčastnilo aj 10 študentiek a študentov **Katedry psychológie a patopsychológie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave**, ktorí študujú učiteľstvo psychológie v kombinácii s ďalším predmetom. Jazykom podujatia bola angličtina. Akcia voľne nadväzovala na konferenciu **Učenie psychológie v Európe mimo univerzity: Vzájomná výmena postupov odporúčanej praxe a učenie sa od expertov** (*Teaching Psychology in Europe Beyond University: Sharing good practice - learn from experts!*), ktorú **Európska federácia asociácií učiteľov psychológie** (*European Federation of Psychology Teachers' Associations, EFPTA*) usporiadala v apríli 2010 v Bratislave.

Jarnú školu učiteľstva psychológie organizovala **Teschnische Universtität Dortmund**. Aj keď názov tejto akademickej inštitúcie nevyvoláva okamžité asociácie s humanitnými vedami, jej súčasťou je aj **Fakulta spoločenských vied a teológie** a v rámci nej **Inštitút psychológie**, kde študujú budúci učitelia a učiteľky psychológie. Zameranie študijného odboru na učiteľstvo psychológie je v rámci Nemecka jedinečné a asi najviac sa približuje spôsobu výučby tohto odboru na slovenských pedagogických fakultách. Iniciátor jarnej školy a súčasne prodekan fakulty Udo Kittler na tejto univerzite v minulosti obhájil prvú nemeckú dizertačnú prácu venovanú didaktike psychológie, a učiteľstvo psychológie sa následne stalo jeho celoživotnou vášňou. Okrem toho je aj tajomníkom **Európskej federácie asociácií učiteľov psychológie** (*European Federation of Psychology Teachers' Associations, EFPTA*), ktorá združuje národné asociácie učiteliek a učiteľov psychológie v rôznych krajinách EÚ.

V prvý deň jarnej školy zazneli úvodné referáty. Hostiteľ **Udo Kittler** prezentoval príspevok pod názvom „**Učenie psychológie pod strechou didaktiky**“ – po kreatívnom úvode zostavenom z koláže textov Aldousa Huxleyho a Georgea Orwella predstavil niekoľko zásad vyučovania psychológie, a okrem iného navrhol vytvorenie spoločného európskeho kurikula pre vyučovanie psychológie na pred-univerzitnej a bakalárskej úrovni. Ďalej vystúpil **Rado Masaryk**, ktorý v príspevku nazvanom „**Nové médiá v triede: Schody do neba či cesta do pekla?**“ hovoril o histórii, súčasnosti aj budúcnosti využívania nových médií v školskom prostredí, a nastolil niekoľko provokatívnych myšlienok v súvislosti s prítomnosťou moderných komunikačných technológií v pedagogickom procese. V poslednom z trojice úvodných príspevkov s názvom „**Časy sa menia**“ sa islandská psychologička **Harpa Hafsteinsdóttir** venovala spôsobom, akými učiteľky a učitelia používajú nové médiá s cieľom obohatiť pedagogický proces; súčasťou jej príspevku bola aj pozoruhodná reflexia vlastnej skúsenosti s prácou s novými médiami. Ako sme sa presvedčili už na minuloročnej bratislavskej konferencii, skúsenosti islandských učiteliek a učiteľov psychológie bývajú veľmi inšpiratívne. Ich školský systém sa totiž vyznačuje rozsiahlym vyučovaním psychologických predmetov v sekundárnom vzdelávaní a väčšina islandských stredných škôl ponúka širokú škálu povinných aj voliteľných predmetov z nášho odboru.

V nasledujúcich dňoch jarnej školy zazneli ďalšie referáty od štyroch učiteľov jarnej školy. **Harpa Hafsteinsdóttir** napríklad prezentovala svoje skúsenosti s vyučovaním predmetu „pozitívna psychológia“ na Menntaskólinn við Hamrahlíð so špeciálnym zameraním na využívanie nových médií. Jej islandský kolega **Kristján Guðmundsson** referoval o skúsenostiach s prácou s filmami vo svojich kurzoch psychológie - hovoril napríklad o psychológii hororov alebo o tom, ako na hodinách psychológie analyzuje štruktúru deja či postavy filmov. Zároveň reflektoval pozitíva a negatíva takéhoto prístupu k učeniu psychológie. V príspevku venovanom forenzej psychológii analyzoval psychológiu masových vrahov, napokon sa oproti Harpe s humorom vymedzil ako predstaviteľ „negatívnej psychológie“. **Rado Masaryk** prezentoval výsledky výskumu slovenského projektu „Notebook pre každého žiaka“ a diskutoval na tému náročnosti metodického uchopenia skúmania efektov nových médií v školskom prostredí. Na zvláštne

požiadanie organizátorov predniesol prednášku na tému mýtov v psychológii. Štvrtý prednášajúci **Joe Cocker** – jedna zo zakladajúcich postáv učiteľstva psychológie vo Veľkej Británii a menovec slávnejšieho hudobníka – referoval o postoji súčasných adolescentov k obrazu vlastného tela, o psychológii osobného zvlhľadu a o úlohe médií pri formovaní sebaobrazu. V rámci podvečerných prednášok na voľnú tému sa však Joe venoval aj Darwinovi a evolúcii človeka - či otázke, ako by mali učitelia na svojich hodinách uchopiť citlivé témy ako napríklad otázky súvisiace s drogami, sexualitou či poruchami príjmu potravy.

Prednášajúci a prednášajúca jarnej školy okrem svojich príspevkov viedli aj popoludňajšie pracovné dielne, kde nemeckí a slovenskí študenti a študentky intenzívne pracovali na rôznych otázkach súvisiacich s využívaním nových médií v pedagogickom procese.

Posledný deň bol takmer celý v réžii študentov a študentiek. Prezentovali odpovede na základné otázky jarnej školy a svoje návrhy na možnosti využitia nových médií v pedagogickom procese. Slovenskí hostia zároveň prezentovali systém prípravy budúcich učiteľiek a učiteľov psychológie v našej krajine.

Celkovo bola jarná škola veľkým prínosom – z pohľadu rozvíjania zahraničnej spolupráce, z pohľadu rozširovania medzinárodnej podpory pre zahrňanie psychológie do učebných plánov stredných škôl, ale aj z pohľadu nastolovania otázok súvisiacich s aktuálnou témou nových médií v školskom prostredí.

Ďalšie informácie o učiteľstve psychológie sú k dispozícii na webovej stránke **Európskej federácie asociácií učiteľov psychológie** (*European Federation of Psychology Teachers' Associations, EFPTA*) na adrese www.efpta.org. Na tejto stránke by mali byť časom k dispozícii aj podklady k prezentáciám z jarnej školy. Slovensko vo federácii zastupuje Lenka Sokolová z Katedry psychológie a patopsychológie Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Radomír Masaryk

Stretnutie absolventov na Katedre psychológie FIF UK v Bratislave

Dňa 4. 12. 2010 sa na Katedre psychológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave uskutočnila v poradí už štvrtá Absolventská sobota (ďalej AS). Členovia katedry pod vedením PhDr. Martina Jakubka, PhD. zorganizovali (slovami iniciátora myšlienky a hlavného organizátora) „odborné a spoločenské podujatie s neodškriepiteľným vzdelávacím podtextom, určené výhradne pre absolventov štúdia psychológie na FIF UK v Bratislave“ prvýkrát v školskom roku 2008/2009.

Predvianočnú AS otvoril milým príhovorom vedúci Katedry psychológie FIF UK doc. PhDr. Igor Brezina, PhD. Pri tejto príležitosti informoval dávno i nedávno „otitulovaných“ odchovancov katedry o nových skutočnostiach týkajúcich sa štúdia na katedre v súčasnosti – napríklad aj o vylepšenom laboratóriu kognitívnych procesov.

PhDr. M. Jakubek, PhD. po úvodnom slove predstavil prvú z troch prednášajúcich - PhDr. Evu Pisárovú, s ktorou ho spája spoločné štúdium a dvojnásobné víťazstvo na československom kole ŠVOK. PhDr. Pisárová v úvode svojho príspevku *Dobré a zlé v práci klinického psychológa* porozprávala o svojich pracovných začiatkoch na psychiatrii v Nitre a s úctou spomenula prof. G. Dobrotku, CSc., ktorý ju učil pracovať s projektívnymi technikami. Najzaujímavejšia časť prednášky bola priam hororová kazuistika, ktorú vybrala prednášajúca ako extrémny príklad zo svojej psychoterapeutickej praxe, a ktorý ako poznamenala, ju naučil pokore. Išlo o klientku s hraničnou poruchou osobnosti, ktorá v terapii stupňovala svoje nároky na čas a pozornosť terapeutky (navštívila ju aj doma, fotografovala ju, nosila jej darčeky), nakoniec jej agresívne správanie vyvrcholilo podpálením bytu terapeutky. PhDr. E. Pisárová hovorila aj o výhodách a nevýhodách súkromnej praxe. Z nevýhod zdôraznila nedostatok kontaktu s kolegami a chýbanie neformálnych konzultácií s inými terapeutmi.

Druhá prednášajúca PhDr. Milica Schrageová, PhD., ktorá pôsobí na Katedre psychológie FIF UK, sa vo svojom príspevku *Práca, nezamestnanosť, osobnosť* venovala aktuálnej téme nezamestnanosti. Informovala o pozoruhodných skutočnostiach – napríklad o tom, že na rozdiel od minulosti (obdobie po roku 1998) si dnes „nezamestnanosť nevyberá“ - teda týka sa ľudí rozličného veku a vzdelania. Dočasný charakter súčasných zamestnaní viedol podľa PhDr. M. Schrageovej, CSc. k menšiemu rozdielu v statuse medzi zamestnanými a tými, ktorí sú „toho času“ nezamestnaní. Prednášajúca sa zaoberala aj pracovnou identitou človeka a vplyvom nezamestnanosti na psychické a fyzické zdravie človeka. Hovorila aj o nových trendoch smerujúcich ku kvalitatívnemu výskumu problematiky nezamestnanosti.

Po obedňajšej prestávke nastúpil ďalší úspešný absolvent Mgr. Lukáš Bakoš s príspevkom *Dobré a zlé v práci konzultanta v oblasti business psychológie*. Prítťaživosť prednášky spočívala (okrem charizmy prednášajúceho) v autentickosti rozprávania – business konzultant veľmi otvorene hovoril o svojich zážitkoch a priebehu svojej kariéry. Nezabudol spomenúť úskalia tejto práce (napríklad to, že sa vynaložená námaha nemusí vyplatiť, čo v prípade recruitingu vedie ku „krátkej životnosti recruitera“), ale poukázal aj na finálnu výhodnosť takéhoto povolania. Mgr. Bakoš priblížil aj najnovšie trendy v oblasti tréningu a rozvoja v tejto oblasti, ako aj konzultácií, kde v súčasnosti vedie 360 - stupňový feedback (teda zamestnanca hodnotia jeho nadriadení, podriadení a aj tí, ktorí sú na jeho úrovni) a zamestnávanie interných konzultantov (uplatnenie pre psychológov!). Prednášajúci sa venoval aj ďalším pútavým oblastiam, napríklad koučingu.

Všetky tri príspevky vyvolali bohatú diskusiu pokračujúcu v kuloároch, čím priniesli tým, čo sa jej zúčastnili, vhlád do rôznych oblastí psychologickéj praxe. Hoci názory a skúsenosti prítomných absolventov boli rôzne, na jednom sa zhodli všetci – tešíme sa na ďalšiu absolventskú sobotu a pozývame aj ďalších absolventov, ktorí sa týchto stretnutí ešte nestihli zúčastniť!

Lubomíra Stanková

Absolventi psychológie sa na Trnavskú univerzitu radi vracajú

Potvrdil to aj 8. ročník Konferencie absolventov, doktorandov a študentov Katedry psychológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, na ktorom sa 15. 10. 2010 zišlo okolo 130 účastníkov.

Tento ročník bol bohatý nielen hojnou účasťou a množstvom diskutovaných tém, ale aj dôvodmi na oslavu. Rok 2010 bol totiž nielen rokom osláv 300. výročia Trnavskej novény a 375. výročia založenia starobylej Universitas Tyrnaviensis, ale aj rokom významného životného jubilea pána profesora Jána Gráca, DrSc. (*1930). Práve pán profesor Grác je iniciátorom projektu každoročných stretnutí absolventov Katedry psychológie FF TU so svojimi pedagógmi, ktorý sa zo skromných začiatkov v roku 2002 úspešne rozrástol až do súčasnej podoby.

Vedecký výbor konferencie, ktorý tvorili prof. Adam Biela, prof. Ján Grác a doc. Eva Naništová, ocenil pestrosť predstavených tém týkajúcich sa práce i odborných a vedeckých aktivít prezentujúcich. Dvadsaťtri aktívnych účastníkov z radov absolventov pôsobiacich v praxi, doktorandov i čerstvých absolventov Katedry psychológie vystúpilo v rámci štyroch sekcií: Stres a psychosociálne aspekty choroby a liečby; Krízová intervencia, záťažové situácie; Hodnoty, spokojnosť, subjektívna pohoda; Nadanie, percepcia, deti so špeciálnymi potrebami. Po každej sekcii nasledovala diskusia.

Elektronický zborník príspevkov spolu s podrobnejším rozpisom programu a fotografiami z konferencie je možné nájsť na www.truni.sk/ff/psychologia v časti „Aktivity katedry“. „Do ďalších ročníkov plánujeme zapojiť i študentov bakalárskeho štúdia s prezentáciami posterov, ako aj terajších absolventov,“ prezradila vízie do budúcnosti doc. Eva Klčovanská, ktorá zodpovedala za prípravu konferencie po organizačnej stránke.

Súdiac podľa pozitívnych ohlasov účastníkov, konferencia splnila svoj účel – poskytla priestor pre ľudské aj odborné stretnutia študentov, absolventov i pedagógov, priestor pre obohatenie sa myšlienkami, podnetmi a spätnou väzbou od kolegov. Bohaté zastúpenie prezentácií skúseností z praxe umožnilo študentom reflektovať dôležitosť akademického vzdelávania, ako aj úskalia a bohatstvo profesie, pre ktorú sa rozhodli.

Alžbeta Hulmanová

KONFERENCIE, KURZY, VÝCVIKY

Sekcia psychológie zdravia SPS pri SAV v spolupráci so Sekciou zdravia Ministerstva zdravotníctva SR

Vás pozývajú na

6. Celoslovenskú konferenciu s medzinárodnou účasťou

Psychológia zdravia 2011

Uskutoční sa dňa **11. mája 2011**, t.j. v stredu, od 9.00 hod.
v Kongresovej sále MZ SR, Limbová 2, Bratislava-Kramáre

Záujemcovia o aktívnu účasť sa môžu prihlásiť na nižšie uvedenej adrese do

30. apríla 2011

Tematické okruhy:

1. Kam smeruje psychológia zdravia ?
2. Výskum
3. Varia

Tešíme sa na stretnutie s Vami

Organizačný výbor

Kontaktná adresa: PhDr. D. Selko, CSc., MPH
Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s.
Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava
Tel: 02/59320 237 resp. 02/32321 237;
e-mail: selko@nusch.sk

Pozvánka

ADLEROVSKÉ LETNÉ STRETNUTIA

7. ročník

Tohtoročná téma: Metódy analýzy životného štýlu

Termín: 2. – 5. júl 2011 (začiatok v sobotu 2. 7. o 15.00, ukončenie v utorok 5. 7. o 13.00)

Miesto: Centrum vzdelávania Belušké Slatiny

Podujatiu udelila Slovenská komora psychológov 24 kreditov.

Akcia je určená pre všetkých záujemcov o adlerovskú individuálnu psychológiu, ktorí majú záujem najmä o praktické vzdelávanie v psychoterapii.

Pre začiatočníkov môže byť ochutnávkou spôsobov práce adlerovských terapeutov, domácich a zahraničných;

Pre pokročilých i absolventov výcvikov slúži na obnovovanie si vedomostí;

Pre všetkých je príležitosťou na priateľské stretnutia i nadväzovanie užitočných odborných kontaktov.

Medzinárodným lektorom je tento rok **Dr. Alain Drimmer** z Francúzska. Dr. Drimmer študoval klinickú a experimentálnu psychológiu na Roosevelt University v Chicagu. Neskôr študoval v Inštitúte Alfreda Adlera individuálnu terapiu, psychodynamickú diagnostiku, rodinné poradenstvo a arteterapiu, na Oxford University získal DEA v sociálnej psychológii a diplom DESS z klinickej psychológie a testovania na Univerzite Sorbonne v Paríži. Má vlastnú klinickú prax v Paríži, zaoberá sa adlerovskou krátkodobou a dlhodobou terapiou u dospelých a tiež rodinnou a párovou terapiou. Realizuje supervíziu a výcviky v poradenstve, ľudských zdrojoch, prevencii násilia a HIV prevencii.

Tézy podujatia:

- Prednáška O zmysle života
- 3 demonštrácie a následne tri analýzy raných spomienok
- Práca so snami
- Reformulácia citov
- Supervízia prípadových štúdií.

Ako každoročne, i tentokrát je pripravený program pred deti od 9 rokov a staršiu mládež vo forme kampu a mladí účastníci budú mať možnosť s lektorom absolvovať aj kurzy v oblasti osobného rastu.

Organizačné informácie

Miesto konania:

Centrum vzdelávania Belušké Slatiny ** sa nachádza v prekrásnom prostredí Považia v okrese Púchov, za obcou Beluša. V objekte je tenisový kurt, volejbalové, basketbalové a trávnaté ihrisko, petangue, malý bazén, biliard i stolný tenis.

Účastnícke poplatky:

- dospelý účastník, ktorý uhradí poplatok do 30. 4. 2011 – 90 €
- dospelý účastník, ktorý uhradí poplatok po 30. 4. 2011 – 110 €
- + doplatok 8 € u tých, ktorí si želajú získať kredity
- dieťa a adolescent v programe – 40 €

Strava a ubytovanie:

- jednodôžková izba/noc: 13,28 €; dvojlôžková: 23,24 €; prístelka: 8,30 €
- strava: 10 €/plná penzia/deň; dieťa: 7 €
- hradia sa na mieste po skončení podujatia.

Prihlásiť sa môžete tak, že zašlete prihlášku na: adler.sk@gmail.com a zaplatíte účastnícky poplatok na č. ú.: 2927831001/1100. Riadne prihlásení účastníci dostanú vyrozumienie o zaevidovaní ich prihlášok a presný program podujatia. Účastnícky poplatok je nevratný, nakoľko sa ním hradia výdavky na lektora a storno poplatky hotelu pri absencii nahlásenej účasti.

Iné

Odborný a spoločenský program podujatia je určený len pre účastníkov, ktorí riadne uhradili poplatok. Upozorňujeme, že Adlerovské letné stretnutia nie sú miestom na poskytovanie psychoterapeutickej pomoci, ani privátnych odborných konzultácií. Všetci ste však srdečne vítaní v skupinových diskusných fórach.

Kontakt na organizátora:

ADLEROVSKÁ PSYCHOTERAPEUTICKÁ SPOLOČNOSŤ, Bratislava

Odborná garantka: Daniela Čechová

Mobil: 0905 269 537

Mail: adler.sk@gmail.com

**Psychologický ústav Filozofické fakulty
Masarykovy univerzity
v Brně**

a

**Katedra psychológie Filozofickej fakulty
Univerzity sv. Cyrila a Metoda
v Trnavě**

pořádají mezinárodní konferenci

KONDÁŠŮV DEN 2011

dne 16.5.2011 v aule Filozofické fakulty MU v Brně, ul. Arne Nováka 1

Konference Kondášův den nabízí tématicky široce otevřené pracovní setkání odborníků z různých oblastí teoretické i aplikované psychologie. Byla založena v Trnavě s úctou k odkazu prof. PhDr. O. Kondáše, DrSc, který stál u zrodu tamější katedry psychologie. Letošní již šestý ročník pořádá spolupracující Psychologický ústav FF MU v Brně.

Přihlásit můžete ústní prezentaci v trvání max. 15 min, nebo poster. Vyplněnou přihlášku, prosíme, zašlete do 30. 4. 2011 na mail:

dosedlova@mail.muni.cz.

Na setkání s Vámi se za Psychologický ústav FF MU v Brně těší

PhDr. Jaroslava Dosedlová, Ph.D.,
koordinátorka akce

SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ

a

ČESKOMORAVSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLEČNOST

Vás pozývajú na

29. Psychologické dni

„Cesty k múdrosti“

Venované životnému jubileu Prof. PhDr. Imricha Ruisela, DrSc.

Bratislava, 5. – 6. september 2011

Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského

Mlynské luhy 4, 821 05 Bratislava

Tematické zameranie psychologických dní umožňuje reflektovať najnovšie výskumné trendy v rôznych oblastiach psychológie. Výbor SPS pri SAV pozýva všetky kolegyně a kolegov najmä s príspevkami, ktoré sa budú zameriavať na analýzu súčasných trendov výskumu na uvedenú tému u nás i vo svete. Ako po iné roky, možno prihlásiť príspevky a postery aj na iné témy zo psychologickej praxe a teórie.

Konferencia je organizovaná pri príležitosti **70. narodenín Prof. PhDr. Imricha Ruisela, DrSc.**, významného predstaviteľa slovenskej psychológie, vedca roka a dlhoročného riaditeľa Ústavu experimentálnej psychológie SAV v Bratislave.

Registrácia

Registrácia účastníkov na konferenciu sa bude realizovať výlučne cez on-line internetový formulár, ktorý je dostupný na **stránke Slovenskej psychologickej spoločnosti pri SAV** www.SlovenskaPsychologickaSpolocnost.sk, pod odkazom Psychologické dni 2011.

Termín online prihlásenia vrátane podania abstraktu pre aktívnych účastníkov je 15. jún 2011. Po tomto termíne nebudú môcť byť prihlášky akceptované.

Konferenčný poplatok

Pre členov SPS pri SAV a ČMPS je konferenčný poplatok 25 Eur (pri prezenácii sa treba preukázať dokladom o zaplatení členského príspevku za rok 2011). Pre ostatných účastníkov je konferenčný poplatok 40 Eur. Konferenčný poplatok treba uhradiť v hotovosti pri registrácii a slúži na pokrytie organizačných nákladov podujatia a vydanie zborníka príspevkov z konferencie.

Dôchodcovia a študenti môžu platiť zníženú sumu 5 Euro, avšak bez nároku na zborník z konferencie. V prípade záujmu o zborník, treba uhradiť konferenčný poplatok v plnej výške.

Ubytovanie

Organizátori podujatia nezabezpečujú ubytovanie účastníkom. Každý účastník si ubytovanie rezervuje individuálne. Zoznam ubytovacích zariadení rôznej cenovej hladiny je dostupný napr. na stránke www.visit.bratislava.sk.

Priebežné informácie o konferencii budú zverejňované na stránke Slovenskej psychologickkej spoločnosti pri SAV www.SlovenskaPsychologickaSpolocnost.sk, pod odkazom Psychologické dni 2011. Prípadné ďalšie otázky môžete adresovať na e-mailovú adresu SPS pri SAV sps@savba.sk.

Pokyny pre aktívnych účastníkov 29. Psychologických dní 2011

1. **Ústna prezentácia** – maximálny čas prezentovania je **15 minút, vrátane diskusie**.
2. **Postery** – **maximálny rozmer posteru je 90 x 120 cm**. Prezentácia posterov sa uskutoční počas posterovej sekcie. Povinnosťou každého prezentujúceho autora je byť prítomný pri svojom posterovom príspevku počas celého priebehu sekcie. Neprítomnosť autora sa považuje za neodprezentovanie príspevku a takýto príspevok nebude publikovaný v zborníku.

Pokyny pre príspevky do zborníka z 29. Psychologických dní 2011

Príspevok musí byť napísaný typom **Times New Roman** v rozsahu **maximálne 5 strán** naformátovaných v tejto forme:

1. **Názov** – veľkými písmenami, bold, veľkosť písma 14.
2. **Autor/i** – priezvisko s veľkými písmenami, krstné meno/á s veľkými začiatočnými písmenami, bold, veľkosť písma 12.
3. **Za menom autora/ov uviesť adresu pracoviska aj e-mailovú adresu**.
4. **Text príspevku** – veľkosť písma 12, riadkovanie 1.5, okraje 2.5 cm zo všetkých strán, nezarovnávať text sprava.
5. **Každý príspevok**, v ktorom je citovaný zdroj informácie, musí mať aj **zoznam použitej literatúry podľa normy** (nie je možné na konci príspevku uvádzať napr. „literatúra je u autora“ a pod.).
6. **Všetky informácie sú priebežne dostupné na www.SlovenskaPsychologickaSpolocnost.sk**.

Príklad:

AKO POMÔČŤ PSYCHOLÓGOM V RANOM KAPITALIZME

Rudolf MRKVIČKA

Ústav pre lepší rozvoj človeka, Dolná 18, 425 87 Sabinov, e-mail: mrkvicka@slovakia.sk

**Katedra psychológie PF UMB
a Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV**

spolu s

**Katedrou psychologie a patopsychologie PF UP Olomouc
Katedrou pedagogické a školní psychologie PF Ostravské univerzity
Katedrou věd o výchově FF Univerzity Pardubice**

Si Vás dovoľujú pozvať na medzinárodnú vedeckú konferenciu

Aktuálne otázky pedagogiky, psychológie a poradenstva VII.

ktorá sa koná pri príležitosti 20. výročia založenia samostatnej Katedry psychológie
Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

17.-18.10.2011

Cieľ a odborné zameranie konferencie

Cieľom konferencie je prezentovať výsledky vedy a výskumu z oblasti pedagogiky, psychológie a poradenstva, poukázať na závažné problémy súčasnosti objavujúce sa v oblasti pomáhajúcich profesií pri práci s ľuďmi rôzneho veku.

Cieľom konferencie je taktiež podporiť aktívnu spoluprácu vedeckých pracovníkov z rôznych fakúlt zo Slovenskej republiky a zahraničia.

Vedecký výbor konferencie

prof. PhDr. Soňa Kariková, PhD.

(Pedagogická fakulta UMB, SLOVENSKO)

Doc. Dr. Wojciech Maliszewsky

(KPSW, Bydgoszcz, POLSKO)

Doc. PhDr. Jitka Oravcová, PhD.

(Pedagogická fakulta UMB, SLOVENSKO)

Doc. PhDr. Alena Petrová, CSc.

(Pedagogická fakulta UP, ČESKÁ REPUBLIKA)

Prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

(Filozofická fakulta UP, ČESKÁ REPUBLIKA)

Doc. PhDr. Vladimír Salbot, CSc.

(Pedagogická fakulta UMB, SLOVENSKO)

Doc. PhDr. Jitka Šimíčková-Čížková, CSc.

(Pedagogická fakulta OU, ČESKÁ REPUBLIKA)

Organizačný výbor konferencie

Mgr. Lenka Kučeráková

PaedDr. Lucia Pašková, PhD.

Mgr. Michaela Vaňová

PhDr. Zlata Vašašová, PhD.

PhDr. Beata Žitniaková-Gurgová, PhD.

Organizačné pokyny

Prihláška

Vyplniť a odoslať záväznú prihlášku s abstraktom príspevku (max. 10 riadkov) v slovenskom, českom, anglickom alebo poľskom jazyku na e-mailovú adresu: bgurgova@pdf.umb.sk	30. 4. 2011
<i>Fill the application with abstract in Slovak, or Czech, or English or Polish language and send to: bgurgova@pdf.umb.sk</i>	

Príspevky

Aktívnym účastníkom ponúkame dve možnosti publikovania:

- A) **publikovať štúdiu** v rozsahu 1AH (20-25s, 36-40000 znakov), **ktorá bude ako kapitola zaradená do monografie.**

V tomto prípade je potrebné:

- tematicky orientovať štúdiu na tému „Žiak v kontexte psychológie, poradenstva a pedagogiky“;
- štúdiu v kompletnej podobe odoslať v termíne do 20.6.2011 na e-mailovú adresu: bgurgova@pdf.umb.sk;
- spolu s odoslaním štúdie uhradiť na nižšie uvedený účet konferenčný poplatok vo výške 50 Eur (potvrdenie o uskutočnení platby zaslať spolu so štúdiou)
- pri splnení týchto podmienok dostane účastník v čase konania konferencie monografiu s vlastnou kapitolou

- B) **publikovať príspevok v konferenčnom zborníku, ktorý bude vydaný po ukončení konferencie.** V tomto prípade je potrebné:

- tematická orientácia štúdie nie je obmedzená (v intenciách zamerania konferencie),
- maximálny rozsah štúdie je 12 normostrán, vrátane bibliografie.
- rozsah žiadame striktno dodržať a príspevok zaslať do 15.9.2011
- účastnícky poplatok vo výške 50 Eur je možné uhradiť vopred na nižšie uvedení účet alebo osobne na začiatku konania konferencie

Svoje zámery ohľadne publikovania príspevku vyznačte prosím na prihláške a odošlite do 30.4.2011 na e-mail : bgurgova@pdf.umb.sk

Prezentácia príspevkov

Príspevky budú prezentované účastníkmi konferencie vo forme prednášky (s možnosťou prezentácie v PowerPointe; v rozsahu cca. 10 minút, bez ohľadu na formu publikácie), mimo príspevkov prezentovaných v pléne.

Technické zabezpečenie

K dispozícii bude dataprojektor a PC.

Požiadavky na príspevky

Aby mohol byť príspevok publikovaný v zborníku či monografii, je potrebné ho spracovať v súlade s priloženými pokynmi. Príspevok musí spĺňať požiadavky na vedeckú alebo odbornú publikáciu. Príspevky môžu byť publikované v slovenskom, českom, poľskom alebo anglickom jazyku. Bližšie pokyny pre úpravu príspevku sú v závere pozvánky.

PRÍSPEVKY, KTORÉ NEBUDÚ UPRAVENÉ PODĽA NIŽŠIE UVEDENÝCH POKYNOV A DODANÉ V STANOVENOM TERMÍNE PRÍPADNE BUDÚ PRESAHOVAŤ STANOVENÝ ROZSAH, V ZBORNÍKU UVEREJNENÉ NEBUDÚ!

Miesto konania konferencie

Konferencia sa uskutoční v priestoroch hotela DIXON v Banskej Bystrici, Švermova 32.

http://www.dixon.sk/index_sk.html

Ubytovanie

Ubytovanie i stravovanie si hradia i zabezpečujú účastníci individuálne.

Ubytovanie si zabezpečujú účastníci konferencie samostatne a je možné si ho zabezpečiť priamo v hoteli, kde bude prebiehať konferencia http://www.dixon.sk/index_sk.html, prípadne využiť tieto zariadenia:

ŠD Tajovského 40, Banská Bystrica, p. Dienešová, t.č. 048-446 7619

darina.dienesova@umb.sk

ŠD Komenského 20, Banská Bystrica, p. Vařeková – rezervácia mailom

ruzena.varekova@umb.sk

Hotely a penzióny v Banskej Bystrici a v okolí

http://www.mesto.travelguide.sk/banska_bystrica/

Doprava

Zo Železničnej stanice (neďaleko je aj autobusová stanica): linka č. 1, 11 - smer Rooseveltova nemocnica, (11.) zastávka – plážové kúpalisko

Konferenčné poplatky

50 € - v hotovosti pri prezentácii, alebo

50 € - prevodom na účet (organizačné náklady + zborník, ktorý bude po vydaní doručený, alebo monografia s publikovaným príspevkom autora priamo pri prezentácii + spoločenský večer).

Vložné je v prípade publikovania v monografii potrebné uhradiť najneskôr do 20.6.2011, v prípade publikovania v konferenčnom zborníku a bezhotovostnej platby je potrebné účastnícky poplatok uhradiť do **15.9. 2011** na nižšie uvedené číslo účtu (prosím nezabudnite uviesť **VS a Vaše meno**, bez ktorých nevieme následne identifikovať platbu a nevyhneme sa tak možným komplikáciám)

Klient:	Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Názov účtu:	Pedagogická fakulta - POČ Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica
IČO:	30 232 295
DIČ:	202 110 9211
Číslo účtu:	000000-7000095806/8180
Variabilný symbol:	2/2011
Regis.č. DPH:	SK2021109211
SWIFT kód:	SPRSKBA
IBAN kód:	SK638180000007000095806
Názov banky:	Štátna pokladnica, Radlinského 32, 810 05 Bratislava 15
Mena účtu:	EUR

DÔLEŽITÉ DÁTUMY

ODOSLANIE PRIHLÁŠKYdo 30.4. 2011

PUBLIKOVANIE ŠTÚDIE V MONOGRAFII konferenčný poplatok i zaslanie štúdie i potvrdenia o úhrade vložnéhodo 20.6.2011

PUBLIKOVANIE V KONFERENČNOM ZBORNÍKU konferenčný poplatok (v prípade bezhotovostného prevodu) i zaslanie príspevkudo 15.9.2011

Filozofická fakulta Univerzita Komenského Bratislava

Katedra psychológie

Vás srdečne pozýva na medzinárodnú konferenciu

Osobnosť v kontexte kognícií, emocionality a motivácií III,

ktorá sa uskutoční v termíne

23. a 24. novembra 2011 v Bratislave.

Cielom konferencie je výmena skúseností medzi odborníkmi v oblasti teórií, základného a aplikovaného psychologického výskumu, prepájanie teórie a praxe z pohľadu experimentálnych a empirických skúseností.

Odborní garanti konferencie

prof. PhDr. Anton Heretik, PhD.

doc. PhDr. Igor Brezina, PhD.

Miesto konania konferencie: Filozofická fakulta UK v Bratislave.

Na konferenciu je možné prihlásiť sa elektronicky, najneskôr do 30.6.2011 prostredníctvom prihlasovacieho formulára, ktorý sa nachádza na stránke <http://kpsych.fphil.uniba.sk/>.

Príspevky na konferenciu môžu mať podobu ústnej prezentácie (15 min.) alebo podobu posteru. Odprezentované príspevky a postery budú publikované v recenzovanom zborníku Psychologica 41. Súčasťou konferencie je spoločenský večer.

Žiadame aktívnych prispievateľov, aby svoje príspevky do zborníka zasielali elektronicky na adresu: konferencia.kpsych@fphil.uniba.sk priebežne, najneskôr do 22.11.2011.

Program konferencie s menami účastníkov, názvami príspevkov a časovým harmonogramom bude zverejnený na webových stránkach Katedry psychológie po obdržaní príspevkov.

Detailnejšie informácie ku konferencii nájdete na stránke: <http://kpsych.fphil.uniba.sk/>

Kontaktné adresy

e-mail: konferencia.kpsych@fphil.uniba.sk,

poštová adresa: Katedra psychológie FiF UK

Organizačný výbor konferencie

Gondova 2, P.O.Box 32

814 99 Bratislava

Tel./Fax: 02/59 339 418

Tešíme sa na pracovné a spoločenské stretnutie s Vami.

44. ročník medzinárodnej letnej školy Rudolfa Dreikursa

V termíne 24. júl až 6. august 2011 sa bude vo švajčiarskom Hitzkirchu konať už **44. ročník medzinárodnej letnej školy Rudolfa Dreikursa**. Účastníci si môžu vybrať z množstva z teórie a praxe A. Adlera a R. Dreikursa s aplikáciami v poradenstve a terapii, obchode, školstve, rodine, komunite a na pracovisku. Experienciálne workshopy poskytnú odborný výcvik a príležitosť pre osobný rast. Plenárne prednášky prednesú Eva Dreikurs Ferguson, Marion Balla, Yvonne Schürer, Frank Walton a iní. Z ponuky kurzov sme vybrali napríklad: Chápanie a facilitovanie skupinovej dynamiky (John), Intergeneračné vzory (Balla), Adlerovská skupinová arteterpia (Sutherland & Leigh), Sebauvedomovanie prostredníctvom rozprávok (Heuschen), Emócie a súkromná logika (Rasmussen), Závislosti (Holder), Každodenné rodinné zmeny (Callus), Používanie mediácie pri riešení konfliktov (Burak) a mnohé ďalšie.

Kontakt: www.icassi.net alebo Daniela.Cechova@fphil.uniba.sk.

„Kvalitatívny prístup a metódy vo vedách o človeku“ po 4 rokoch opäť v Bratislave

Jedenásty ročník česko-slovenskej konferencie s medzinárodnou účasťou „Kvalitatívny prístup a metódy vo vedách o človeku“ prebehne od 23. do 24. januára 2012 v priestoroch bratislavskej Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského.

História tejto konferencie je viac-menej analogická s históriou novodobého záujmu o kvalitatívne metódy v psychológii na Slovensku a v Čechách. V rokoch 2000 a 2002 prebehli úvodné ročníky v Brne. Nasledovali dva ročníky v Olomouci (2004 a 2005), ďalej Praha v roku 2006, opäť Olomouc v roku 2007. V roku 2008 sa táto akcia prvýkrát uskutočnila mimo územia Českej republiky: 21. a 22. januára prebehla na bratislavskej **Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského**. Nasledoval ročník 2009 v Olomouci, v roku 2010 sme sa stretli v Brne, v roku 2011 opäť v Olomouci. Všetky ročníky mali spoločný základ: vytvorili priestor pre stretnutie ľudí, ktorí sa zaoberajú kvalitatívnym výskumom. Predovšetkým išlo o výskumníkov a výskumníčky z Čiech a Slovenska, ale čoraz viac aj z Poľska, Maďarska a ďalších európskych krajín. Nasledujúca edícia pripravovaná na rok 2012 bude už jedenástym ročníkom v poradí.

Mali sme možnosť sledovať, ako sa v priebehu viac než dekády existencie tohto podujatia menila pozícia kvalitatívneho výskumu na Slovensku a v Čechách. To, čo zakladateľ konferencie Michal Miovský v predhovore k programu prvého ročníka označil za „*zatiaľ stále málo známu a na okraj odsúvanú oblasť výskumu*“ sa už niekedy okolo roku 2005 začalo stávať módnym trendom – aspoň v oblasti psychológie. Oba extrémny sú už našťastie za nami, a v súčasnosti sa kvalitatívny prístup stáva integrálnou súčasťou spoločenskovedného výskumu. Popri týchto zmenách sa menila aj konferencia. Zo stretnutia hŕstky entuziastov sa rokmi stáva čoraz známejšie podujatie. Z celoštátnej sa postupne stala česko-slovenská konferencia, neskôr pribudol prívlastok „*česko-*

slovenská s medzinárodnou účasťou“, a je na najlepšej ceste stať sa skutočne medzinárodnou.

V roku 2008 konferencia prvýkrát opustila hranice Českej republiky a spolu s tradičnými organizátormi jej tvár formovala trojica Barbara Láštiová, Magda Petrjánošová a Rado Masaryk. Podtitulom ročníka bol „**Kvalitatívny výskum vo verejnom priestore**“. Pozvané prednášky predniesli Ivana Marková (University of Stirling) a Wendy Stainton Rogers (Open University, Milton Keynes). Okrem tematických sekcií pozostával program z piatich pozvaných sympózií, ktoré viedli Miloš Kučera, Tatiana Hičárová s Michalom Miovským, Gabriel Bianchi, Jana Plichtová, a Vladimír Chrz. Hlavnou myšlienkovou líniou boli možnosti výskumníkov v oblasti spoločenských vied reálne ovplyvňovať priestor, ktorý skúmajú – na rozdiel od pozitivistického modelu vedca ako neutrálneho a nezainteresovaného pozorovateľa. Z obsahového hľadiska sme sa usilovali poukázať na to, ako môže kvalitatívny výskum obohacovať verejný priestor a ako môžu témy, ktoré rôzne záujmové skupiny vo verejnom priestore otvárajú, slúžiť ako podnety pre kvalitatívny výskum. Zborník z konferencie je k dispozícii na stiahnutie na webových stránkach Katedry psychológie a patopsychológie Pedagogickej fakulty UK (<http://www.fedu.uniba.sk/index.php?id=zbornikqak2008>).

Prípravy na ročník 2012 sú zatiaľ ešte len v ranom štádiu. Obsahovo sa jedenásty ročník zameria na **diverzitu v sociálnych vedách**. Konferenciu spolu s ďalšími partnerskými pracoviskami pripravujú **Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave, a Centrum adiktológie Psychiatrickej kliniky 1. lekárskej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe**. Radi by sme opäť pozvali špičkových zahraničných spikrov a spikerky, a ponúkli aj obľúbené pracovné dielne zamerané na techniky kvalitatívneho výskumu. Dúfame, že partnerstvo s Fakultou sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského s ústavmi aplikovanej psychológie, európskych štúdií, sociálnej antropológie a verejnej politiky podporí to, čo vnímame ako jeden z hlavných benefitov tejto série konferencií: **interdisciplinárny dialóg medzi rôznymi oblastami kvalitatívneho výskumu**. Aj keď za konferenciou stoja prevažne psychológovia a psychologičky, vnímame toto podujatie ako platformu pre diskutovanie nad rôznymi kvalitatívnymi prístupmi v rôznych oblastiach spoločenských vied.

Takisto plánujeme pokračovať vo formáte pozvaných sympózií, aby konferencia tematicky niekam reálne smerovala a nebola len prehliadkou toho, čo referujúci „majú práve na stole“. Budeme pokračovať v posudzovaní prihlásených príspevkov cez dve anonymné recenzie v snahe udržať vysokú kvalitu. Zároveň sa však budeme snažiť konferenciu čo najviac sprístupniť pasívnej či aktívnej účasti študentov a študentiek doktorandského a magisterského štúdia a šíriť postupy dobrej praxe v kvalitatívnom výskume.

Všetky ďalšie informácie zverejníme na webových stránkach organizujúcich a partnerských pracovísk, na webe SPS aj na webovej stránke konferencie: www.qakonference.cz. Tešíme sa na stretnutie!

Radomír Masaryk, Magda Petrjánošová, Barbara Láštiová

PREHLAD KONFERENČNÝCH PODUJATÍ

Vo svete

2011

May 5 - 7, 2011
**6th European Congress on
Psychopathology in Childhood and
Adolescence**
Bologna, Italy
Web: www.aepea2011.com

May 12 - 15
**EUPSIRO 2011: 7th International
Conference of Applied Psychology**
Timisoara, Romania
Web: www.eupsiro2011.apsib.ro/

May 25 - 28, 2011
**XVth European Congress of Work and
Organizational Psychology**
Maastricht, Netherlands
Web: www.eawop2011.org/

May 26 - 27, 2011
**2011 NeuroPsychoEconomics
Conference**
Munich, Germany
Web: [http://neuroeconomics-
journal.com/front_content.php?idcat=6](http://neuroeconomics-journal.com/front_content.php?idcat=6)

May 26 – 29, 2011
3rd International Congress on ADHD
Berlin, Germany
Web: www.adhd-congress.org/

June 2 - 5, 2011
**12th European Conference on
Traumatic Stress: Human Rights &
Psychotraumatology**
Vienna, Austria
Web: <http://ecots2011.univie.ac.at/>

June 23 - 26, 2011
**The 9th Industrial & Organisational
Psychology Conference**
Brisbane, Australia
Web: www.iopconference.com.au

June 26 - 30, 2011
**Interamerican Congress of Psychology
(CIP-SIP)**
Medellin, Colombia
Web: www.sip2011.org/

July 4 - 8, 2011
**XIIth European Congress of
Psychology (ECP)**
Istanbul, Turkey
Web: www.ecp2011.org

July 7 - 8, 2011
**2nd Asia Pacific Rim International
Counselling Conference:
Indigenization and Multiculturalism**
Hong Kong
Web: www.asiapacificrimcounselling.com

July 7 - 9, 2011
IARR Mini-Conference: Relationships development, maintenance, and dissolution
Gdansk, Poland
Web: <http://www.iarrgdansk2011.ug.edu.pl/>

July 11 - 13, 2011
ePIC 2011, the 9th International ePortfolio and Identity conference
London, UK
Web: www.epforum.eu/

July 11 - 12, 2011
6th International Conference on Child and Adolescent Psychopathology
London, UK
Web: www.roehampton.ac.uk/childandadolescentpsychopathology/index.html

July 12 - 16, 2011
International Association for Research in Economic Psychology Conference
Exeter, UK
Web: <http://2011.iarep.org/conference>

July 12 - 16, 2011
EASP 2011: 16th European Association of Social Psychology General Meeting
Stockholm, Sweden
Web: www.easp2011.com/

July 13 - 15, 2011
IX Annual World Conference for Contextual Behavioral Science
Parma, Italy
Web: <http://contextualpsychology.org/wc9>

July 18 - 20, 2011
32nd Stress and Anxiety Research Society Conference (STAR)
Muenster, Germany
Web: www.star-society.org/html/conferences.html

July 18 - 22, 2011
Sixth Biennial International Psychology Congress
Santiago de Cuba, Cuba
Web: www.csh.uo.edu.cu/sitios_csh/congreso_psicologia%202011/index.htm

July 23 - 26, 2011
Second World Congress on Positive Psychology
Philadelphia, USA
Web: <http://community.ippanetwork.org/IPPANETWORK/IPPANETWORK/SecondWorldCongress/Default.aspx>

July 28 - 31, 2011
Ninth Biennial Conference of the Asian Association of Social Psychology
Kunming, China
Web: www.ciccst.org.cn/aasp2011/

July 31 - August 4, 2011
45th International Congress of the
International Society for Applied
Ethology

Indianapolis, Indiana USA

Web: www.applied-ethology.org/isaameetings.htm

August 4 - 7, 2011
119th Annual Convention of the
American Psychological Association

Washington, DC, USA

Web: www.apa.org/convention

August 19 - 21, 2011
5th International Attachment
Conference 2011

Oslo, Norway

Web: www.iac-oslo.no/

August 23 - 27, 2011
15th European Conference on
Developmental Psychology

Bergen, Norway

Web: www.ecdp2011.com

August 24 - 28, 2011
6th World Congress for Psychotherapy

Sydney, AUSTRALIA

Web: www.wcp2011.org

August 25 - 28, 2011
ICPM 2011: 21st World Congress on
Psychosomatic Medicine

Seoul, Korea

Web: <http://icpm2011.org/>

August 31 - September 3, 2011
11th European Conference on
Psychological Assessment
(ECPA2011)

Riga, Latvia

Web: www.ecpa11.lu.lv/

September 1 - 3, 2011
Joint Congress of the European
Association for Mental Health in
Intellectual Disabilities and the
IASSID SIRG for Challenging
Behaviour and Mental Health

Manchester, UK

Web: www.mhid2011congress.co.uk/

September 9 - 10, 2011
First Annual European Congress on
Learning Disabilities

Zurich, Switzerland

Web: www.ldworldwide.org/conferences/conferences_ldw_annual_european_conference_on_ld.html

September 20 - 24, 2011
25th Annual Conference of the
European Health Psychology Society

Crete, Greece

Web: <http://www.ehps2011.com/>

October 19 - 22, 2011
7th European Congress on Violence
in Clinical Psychiatry

Prague, Czech Republic

Web: www.oudconsultancy.nl/prague_cfa/

October 19 - 21, 2011
XIX Congreso Mexicano de
Psicología
Cancún Quintana Roo, México
Web: <http://psicologia.mx/>

October 20 - 22, 2011
Kongress Essstörungen 2011/ Eating
Disorders 2011
Alpbach, Austria
Web: [www.netzwerk-essstoerungen.at/
kongress11/](http://www.netzwerk-essstoerungen.at/kongress11/)

November 3 - 6, 2011
52nd Annual Meeting of the
Psychonomic Society
Seattle, Washington USA
Web: [http://www.psychonomic.org/
annual-meeting.html](http://www.psychonomic.org/annual-meeting.html)

November 15 - 18, 2011
Caribbean Regional Conference of
Psychology: Psychological Science
and Wellbeing - Building Bridges
for Tomorrow
Nassau, Bahamas
Web: <http://www.crpc2011.org/>

Katedra psychológie Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici jubuluje

V roku 2010 si Katedra psychológie PF UMB v Banskej Bystrici pripomenula 20. výročie svojho vzniku ako samostatného pracoviska Pedagogickej fakulty. Možno však povedať, že hoci história novodobej samostatnej katedry je relatívne krátka, jej minulosť je oveľa dlhšia. V priebehu uplynulých viac ako 50-tich rokov totiž katedra opakovane získavala a strácala svoju samostatnosť, a to v úzkej nadväznosti na vývoj Katedry pedagogiky.

Už v roku **1953** sa na vtedy zriadenej Vyššej škole pedagogickej v Banskej Bystrici vyučovali psychologické, ako aj pedagogické disciplíny, ako súčasť učiteľského vzdelávania. V akademickom roku **1958/59** dr. K. Kattoš spolu s PhDr. J. Miklešom položili základy samostatnej **Katedry pedagogiky a psychológie** (v tomto roku prišiel na katedru psychológ Július Boroš), ktorá existovala aj vtedy, keď sa Vyššia škola pedagogická pretransformovala na Pedagogický inštitút (rok 1959/60). Vznik Pedagogickej fakulty 1. 9. 1964 si vyžadoval aj personálne posilnenie Katedry pedagogiky a psychológie. V tomto období na katedre pracovali piati učitelia psychológie - dr. J. Krňan, J. Balážia, V. Balážiová, M. Karabellyová, I. Glázerová.

V akademickom roku **1965/66** sa katedra rozčlenila na dve samostatné katedry, Katedru pedagogiky a **Katedru psychológie**, ktorej vedúcim sa stal dr. J. Krňan a túto funkciu zastával do 1.10.1971. Dva nasledovné roky (do roku 1973) viedol katedru J. Balážia. Počas tohto obdobia na katedru nastúpili ďalší učitelia, dr. Ľ. Januška, dr. A. Urbančeková, H. Nižňanská. Učitelia katedry zabezpečovali výučbu psychologických disciplín v učiteľských štúdiách, rozvíjali aj vedecko-výskumnú činnosť zameranú najmä na problematiku osobnosti študenta učiteľstva, jeho motivácie pre danú profesiu. Pre odborný rast členov katedry malo veľký význam aj externé pôsobenie prof. L. Ďuriča, prof. J. Kurica a dr. J. Hrubalu, zakladateľa Krajskej pedagogicko-psychologickej poradne v Banskej Bystrici.

Rozhodnutím vedenia Pedagogickej fakulty dňa 1.10.1973 zanikla v rámci štrukturálnych zmien Katedra učiteľstva pre ročníky 1.-5. ZDŠ a niektorí jej členovia boli priradení na Katedru psychológie. Od začiatku akademického roka 1973/74 tak na Katedre psychológie vzniklo oddelenie pre prípravu učiteľov národnej školy, oddelenie pre ročníky 6-9. ZDŠ, oddelenie biológie dieťaťa a školskej hygieny a oddelenie didaktickej techniky. V tomto roku mala katedra desať členov (dr. J. Koday, J. Balážia, V. Balážiová, PhDr. I. Glázerová, PhDr. Ľ. Januška, PhDr. A. Urbančeková, M. Kramáriková-Flešková, RNDr. K. Langstein, V. Roháriková, V. Oloch) a katedru viedol dr. J. Koday. V ďalších rokoch pribudli na katedru noví členovia, čerství absolventi odboru psychológia, resp. pedagogická psychológia M. Valihorová, S. Gnothová, V. Salbot, G. Sabolová, J. Krol'. Sedemdesiate roky znamenali pre Katedru psychológie rozmach nielen v oblasti kvalifikačného rastu učiteľov, ale aj v oblasti vedecko-výskumnej a publikačnej, čoho prirodzeným dôsledkom bolo i to, že Katedra psychológie

PF získala primerané postavenie a rešpekt medzi katedrami psychológie na iných vysokých školách. Viacerí učitelia si zvýšili svoju kvalifikáciu, obhájili dizertačné práce (I. Glázerová, E. Januška, A. Urbančeková, J. Koday), za docenta sa habilitoval vedúci katedry J. Koday, všetci mladí odborní asistenti sa zapojili do vedeckej prípravy. Učitelia katedry sa pravidelne zapájali do riešenia vedecko-výskumných úloh štátneho a rezortného plánu výskumu, v rámci ktorých sa ďalej venovali otázkam osobnosti učiteľa a jeho profesionálneho vývinu, vybraným otázkam psychológie práce, problematike motivácie učenia sa žiakov ZŠ a SŠ, hodnotenia a klasifikácie, tvorivosti žiakov. Katedra organizovala viaceré odborné semináre v rámci fakulty, podieľala sa na organizácii celoslovenských podujatí (napr. 5. celoslovenský seminár o vyučovacích prostriedkoch na slovenských vysokých školách – rok 1975, Psychologické dni SPS organizované PF v roku 1977 v B.Bystrici). Katedra rozvíjala pracovné kontakty s Katedrami psychológie v ČSSR (Bratislava, Praha, Prešov, Nitra), ako aj so zahraničnými učiteľskými fakultami, najmä v Egri, Erfurte, Tule. Katedra bola tiež iniciátorom niekoľkých pracovných stretnutí učiteľov katedier psychológie z fakúlt pripravujúcich učiteľov, na ktorých si odovzdávali skúsenosti z psychologickéj prípravy študentov učiteľstva.

V akademickom roku **1980/81** bola katedra na základe organizačných zmien na Pedagogickej fakulte opäť pričlenená ku katedre pedagogiky a vznikla **Katedra pedagogiky a psychológie**, ktorá sa členila na tri oddelenia (oddelenie pedagogiky a pedagogickej praxe, oddelenie psychológie, súčasťou ktorého bola aj didaktická technika a oddelenie pedagogiky detského a mládežníckeho hnutia a spoločensko-politickej praxe). Vedúcim katedry sa stal doc. PhDr. J. Koday, CSc. V roku 1986 ho vo funkcii vystriedal doc. RSDr. J. Brindza, CSc., ktorý bol vedúcim katedry do začiatku r. 1990. Vedúcou oddelenia psychológie na spoločnej katedre bola doc. PhDr. I. Glázerová, CSc. V tomto období na oddelení psychológie pôsobilo sedem učiteľov (doc. J. Koday, doc. I. Glázerová, dr. J. Balážia, dr.M. Flešková, dr. G. Sabolová, dr. V. Salbot, dr. M. Valihorová). V priebehu 80-tych rokov všetci učitelia ukončili vedeckú prípravu, takže oddelenie psychológie dosiahlo plnú kvalifikovanosť. Učitelia sa aj v tomto období, okrem pedagogických povinností, venovali vedecko-výskumnej práci, najmä problémom pedagogickej psychológie a prezentovali jej výsledky na viacerých odborných seminároch a konferenciách.

V januári roku **1990** sa katedra opäť rozdelila na samostatnú Katedru pedagogiky a **Katedru psychológie**. Vedúcou Katedry psychológie bola krátko PhDr. G. Sabolová, CSc., od 1.9.1990 do 1.9.1992 PhDr. M. Flešková, CSc. Po vzniku Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici 1. júla 1992 sa Katedra psychológie stala jednou z katedier Pedagogickej fakulty a presťahovala sa z budovy bývalej PF na Tajovského ulici do priestorov vyčlenených pre pedagogickú fakultu v mestskej časti Radvaň. Dr. M. Fleškovú, ktorá sa stala prodekanou pre vedu, výskum a zahraničné vzťahy PF UMB vo funkcii vedúcej katedry vystriedala dr. M. Valihorová, ktorá ju vykonávala do leta r. 1994, kedy sa stala prorektorkou pre výchovno-vzdelávaciu činnosť UMB. V 90-tych rokoch nastúpili na katedru noví členovia - PhDr. A. Furman, PhDr. S. Kariková, Mgr.V. Poliach, PhDr. L. Miškolciová, prof. PhDr. L. Durič, DrSc., prof. PhDr. V. Kačáni, DrSc.

Zároveň dvaja učitelia (doc. Glázerová, dr. Balážia) odišli do dôchodku. V období 1994-2002 viedol katedru dr. V. Salbot, CSc., v tomto čase, v roku 1999, sa katedra, spolu s celou Pedagogickou fakultou presťahovala do zrekonštruovaných priestorov na Ružovú ulicu, časť Sásová, Banská Bystrica.,

V priebehu rokov 2000-2010 došlo k ďalším personálnym zmenám na katedre. V rokoch 2002-2005 bola vedúcou katedry doc. PhDr. M. Flešková, CSc., ktorej funkciu po tom, čo sa doc. Flešková stala v roku 2005 prodekanou PF pre vedu a výskum, prevzala doc. PhDr. M. Valihorová, CSc., a to až do decembra 2008. Doc. M. Flešková, CSc. v roku 2008 prešla pracovať na EF, niektorí učitelia prestali pôsobiť na katedre (dr. Sabolová, žiaľ tiež prof. Durič a prof. Kačáni). V dôsledku organizačných zmien na UMB v roku 2008, kedy došlo k zlúčeniu pracovísk rovnakého zamerania na univerzite, boli ku Katedre psychológie PF priradení traja psychológovia pôvodnej Katedry andragogiky a psychológie FHV - PhDr. Z. Vašašová, PhD., Mgr. L. Ďuricová, PhD. a doc. PhDr. J. Oravcová, PhD., ktorá od januára 2009 doteraz zastáva funkciu vedúcej katedry. V priebehu týchto rokov prišli aj ďalší učitelia, ktorí pôsobia na katedre aj v súčasnosti. Väčšina členov katedry dosiahla význačné zvýšenie svojej kvalifikácie, resp. pracujú na svojom kvalifikačnom raste. Na katedre t.č. pracuje 20 učiteľov, z toho 2 profesori (prof. S. Kariková, prof. K. Paulík), 3 docenti (doc. M. Valihorová, doc. V. Salbot, doc. J. Oravcová), 9 učiteľov s hodnosťou PhD. (PhDr. L. Miškolciová, PhD., Mgr. V. Poliach, PhD., PaedDr. L. Pašková, PhD., PaedDr. Z. Heinzová, PhD., PhDr. V. Jozafová, PhD., PhDr. Z. Vašašová, PhD., Mgr. L. Ďuricová, PhD., PaedDr. B. Žitniaková-Gurgová, PhD., PaedDr. L. Kaliská, PhD.) a ďalších 6 kolegov (Mgr. M. Šimkovič, Ing. Mgr. E. Nábělková, Mgr. J. Stehlíková, Mgr. M. Vaňová, PhDr. A. Blanáriková, PhDr. P. Kopp)

Činnosť Katedry psychológie za posledných 20 rokov jej samostatného fungovania bola a je skutočne bohatá. Katedra garantuje a zabezpečuje realizáciu **troch akreditovaných študijných programov** (Učiteľstvo akademických predmetov - psychológia v kombinácii Bc. a Mgr. stupeň, Psychológia Bc.), rozširujúceho (v súčasnosti kvalifikačného) štúdia programu učiteľstvo akademických predmetov - psychológia, podieľa sa na garancii spoločného základu učiteľských štúdií na UMB. Ďalej zabezpečuje výučbu psychologických disciplín vo všetkých učiteľských programoch UMB (na troch fakultách - PF, FHV, FPV), ako aj v ďalších neučiteľských programoch univerzity (sociálna práca, predškolská pedagogika, andragogika, doplnkové pedagogické štúdium) a grantových vzdelávacích projektoch UMB (napr. Vysokoškolská pedagogika, Rozvoj znalostných a pedagogických kompetencií pracovníkov vedy a výskumu a doktorandov na UMB). V čase pôsobenia prof. L. Ďuríča a neskôr prof. V. Kačániho na katedre pedagogická fakulta získala oprávnenie realizovať habilitačné a inauguračné konanie v odbore pedagogická psychológia a stala sa garantom doktorandského štúdia v tom istom odbore. V tomto období boli vytvorené podmienky pre kvalifikačný rast viacerých členov katedry, ale aj kolegov (doktorandov, docentov a profesorov) zo Slovenska a Českej republiky, čím katedra výrazne prispela k stabilizácii a rozvoju viacerých katedier psychológie na Slovensku. Tieto oprávnenia, žiaľ, zanikli v dôsledku predčasného úmrtia prof. Kačániho v roku 2007.

Vedecko-výskumná činnosť katedry sa tematicky rozšírila z pôvodného zamerania orientovaného prevažne na problémy učiteľského vzdelávania, osobnosti učiteľa, žiaka a pod. o ďalšie témy, ktoré boli riešené v rámci grantových projektov – napr. psychológia osobných hodnôt a hodnotovej orientácie mládeže, kvalita života vysokoškolákov, výkonová motivácia, tvorivosť, učebné a kognitívne štýly žiakov, násilie na školách, pôsobenie médií a reality show (VEGA), koncepcia využitia predmetu „etická výchova“ v SR a vo vybraných európskych krajinách (APVV). V súčasnosti sú na katedre riešené 2 grantové úlohy VEGA (Overovanie psychometrických vlastností nástroja na meranie črtovej emocionálnej inteligencie, Overovanie metodiky na meranie Triarchickej koncepcie inteligencie R.J.Sternberga v slovenských podmienkach) a 4 grantové úlohy UGA (Univerzitná grantová agentúra - Životná zmyslupnosť ako prediktor subjektívnej pohody adolescentov, Rozvoj logického a matematického myslenia rómskych žiakov mladšieho školského veku, Perfekcionizmus vo vzťahu k vybraným osobnostným premenným, Emocionálna inteligencia a jej rozvíjanie u žiakov mladšieho školského veku). Učitelia katedry participujú na realizácii ďalších projektov – napr. inštitucionálnom projekte MŠ zameranom na vzdelávanie a utváranie identity u Slovákov žijúcich v zahraničí.

Významnou súčasťou činnosti Katedry psychológie je *rozvíjanie línie školskej psychológie*, spojenej s dlhoročným úsilím o systemizáciu miesta školského psychológa, vypracovanie koncepcie jeho práce a materiálov pre jeho kariérny rast. Táto činnosť intenzívne začína už v roku 1990, kedy sa členovia katedry (PhDr. A. Furman, CSc. a doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc.) podieľali na založení Asociácie školskej psychológie na Slovensku, do činnosti ktorej sa katedra aktívne zapojila, a to aj aktívnou prácou vo výbore asociácie. Zásluhy na rozvoji tejto línie má najmä doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc., ktorá je v súčasnosti predsedníčkou výboru Asociácie školskej psychológie SR a ČR.

Je samozrejmé, že katedra v danom období organizovala, resp. sa podieľala na organizácii mnohých *odborných podujatí, medzinárodných vedeckých konferencií*, a to najmä v rámci línie školskej psychológie. Napr. v roku 1993 XV. kolokvium ISPA (Medzinárodná asociácia školskej psychológie), Novinky v pedagogické a školní psychologii (Trenčín, 1996). Podujatie „Novinky v pedagogické a školní psychologii“, ktoré sa organizuje striedavo jeden rok v ČR a SR, je od roku 2004 realizované na Slovensku pod názvom „Ďuričove dni“ na počesť významného predstaviteľa školskej psychológie (v súvislosti s výročím jeho úmrtia), a to na rôznych katedrách psychológie SR. Vytvorila sa tak tradícia stretnutí, z ktorých konferenciu v roku 2006 (s témou „Násilie na školách“) a poslednú v roku 2010 (s témou „Zdravá škola“) organizovala Katedra psychológie v Banskej Bystrici. V roku 2004 bola tiež Katedra psychológie poverená Slovenskou psychologickou spoločnosťou organizovať celoštátne kolo ŠVOUČ.

Katedra udržiava *kontakty s mnohými psychologickými pracoviskami* na Slovensku (Bratislava, Nitra, Prešov, Košice), ale aj v Českej republike (Praha, Ostrava, Olomouc, Pardubice), v spolupráci s ktorými organizuje každoročne medzinárodnú konferenciu pod názvom „Aktuálne otázky pedagogiky, psychológie a poradenstva“. V posledných

rokokoch sa zintenzívnila spolupráca s vysokoškolskými pracoviskami v Poľskej republike (Opole, Bydgoszcz, Leszno, Zielona Góra) a University of Yale, USA - participácia na realizácii medzinárodného projektu AURORA. Okrem výmeny skúseností ide najmä o aktívnu účasť na konferenciách, odborných podujatiach a vzájomnú publikačnú činnosť. Katedra tiež rozvíja spoluprácu s pracoviskami praxe stredoslovenského regiónu, formou organizovania pravidelných odborných seminárov (3x ročne), za aktívnej účasti odborníkov – psychologov z praxe.

Publikačnú činnosť katedry za obdobie 20 rokov nemožno vymenovať. Okrem toho, že členovia katedry sú členmi redakčných rád viacerých domácich a zahraničných časopisov (Školský psychológ, The New Educational Review, Psychologie a její kontexty), publikovali mnoho monografií, vysokoškolských učebníc, učebných textov, vedeckých a odborných štúdií v časopisoch, vedeckých a konferenčných zborníkov doma i v zahraničí.

V roku 2011 katedra organizuje medzinárodnú vedeckú konferenciu „Aktuálne otázky pedagogiky psychológie a poradenstva“, ktorá je už siedmou konferenciou v línii spolupráce katedry s pracoviskami v Českej republike a súčasne konferenciou, na ktorej si pripomenieme 20. výročie založenia a nepretržitého trvania existencie samostatnej Katedry psychológie na Pedagogickej fakulte UMB v Banskej Bystrici.

Na tejto konferencii iste odznie želanie, aby Katedra psychológie ďalej úspešne rozvíjala svoju činnosť v oblasti pedagogickej, vedecko-výskumnej i publikačnej. K tomuto želaniu sa prikláňajú aj všetci pracovníci katedry s presvedčením, že Katedra psychológie PF UMB nielen vzhľadom na svoju minulosť, ale aj vzhľadom na svoju súčasnosť, bude aj v budúcnosti patriť k významným akademickým pracoviskám, ktoré svojou činnosťou prispievajú k výchove dobre pripravených učiteľov psychológie, psychologov, ako aj k rozvoju psychológie ako vedy.

*Jitka Oravcová
vedúca Katedry psychológie PF UMB*

Diagnostické centrum Záhorská Bystrica

Diagnostické centrum v Záhorskej Bystrici vzniklo 1. októbra 1966 v priestoroch bývalej základnej školy. Počas svojej 45 ročnej histórie malo viacero názvov – Detský domov triediaci (DDT), Diagnostický ústav pre mládež (DÚM), Diagnostické centrum pre mládež (DCM) a od roku 2008 je aktuálny názov Diagnostické centrum (DC).

Diagnostické centrum je určené pre chlapcov s dissociálnymi poruchami správania vo veku 15 – 18 rokov a je súčasťou špeciálnych výchovných zariadení. Spolu s ďalšími diagnostickými centrami, liečebno-výchovnými sanatóriami a reedukačnými centrami predstavujú systém starostlivosti o deti a mládež s poruchami správania, ktorý v Slovenskej republike upravuje školský zákon 245/2008. Zabezpečujú inštitucionálnu formu starostlivosti o deti a mládež s poruchami správania.

Pôvodným účelom diagnostického centra bola komplexná psychologická a špeciálno-pedagogická diagnostika, stanovenie prognózy a následných vhodných opatrení, príprava detí s nariadenou ústavou výchovou na dlhodobjší pobyt v niektorom z reedukačných centier a následné rozmiestňovanie detí s nariadenou ústavou výchovou do reedukačných centier.

Hlavná náplň činnosti diagnostického centra sa zmenila iba raz, a to zákonom 305/2005, kedy prestalo plniť úlohu odbornej diagnostiky pre mládež s nariadenou ústavou výchovou s cieľom rozhodnutia o ďalšom prevýchovnom postupe a stalo sa samostatným zariadením určeným na psychologickú, psychoterapeutickú a výchovno-vzdelávaciu starostlivosť deťom na základe žiadosti zákonného zástupcu dieťaťa (alebo detského domova), tieto pobyty trvajú spravidla tri mesiace, alebo na základe rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia, predbežného opatrenia alebo ochranej výchovy a tieto pobyty trvajú spravidla šesť mesiacov.

Diagnostické centrum v Záhorskej Bystrici má celoslovenskú pôsobnosť a kapacitu 30 lôžok. Zároveň slúži ako záchytné pracovisko pre adolescentných chlapcov, ktorí sú na úteku od svojich zákonných zástupcov. Chlapci sú rozdelení do troch výchovných skupín, z ktorých každá má vlastnú spoločenskú miestnosť s kuchynským kútom, spálne a kúpeľňu. Zariadenie je otvorené, nezamyká sa a nemá mreže.

Klientmi diagnostického centra sú adolescentní chlapci s poruchami správania, u ktorých ambulatná starostlivosť nevedla k náprave. Pojem poruchy správania je veľmi široký a nejednotný, odborná literatúra prináša množstvo nozologických a empirických klasifikácií. Za najreprezentatívnejšiu pre našich klientov považujeme terminológiu navrhnutú Labáthom (2008), ktorý navrhuje zjednocujúci termín dissociálne poruchy správania, pričom dissociálne správanie ako proces sa vyznačuje vývinom od nenápadných adaptačných problémov až po závažnú protispoločenskú činnosť. Najčastejšie príčiny pre umiestnenie dieťaťa do diagnostického centra sú záškoláctvo, nerešpektovanie autorít, nerešpektovanie pravidiel, klamanie, trestná činnosť, agresívne správanie, užívanie návykových látok (Fehérová a kol., 2006).

Diagnostické centrum v Záhorskej Bystrici, podobne ako iné špeciálne výchovné zariadenia, uplatňuje režimový a komunitný systém práce s prvkami behaviorálneho terapeutického prístupu. Režim so svojou štruktúrou je nevyhnutný na zabezpečenie organizácie a zmysluplnosti činnosti spoločenstva ako celku, vďaka svojej pravidelnosti má však v sebe aj silný terapeutický účinok, pretože poskytuje deťom stabilitu, zmysluplné zamestnanie, vyvážené striedanie činností a spätnú väzbu od ostatných členov toho istého spoločenstva. Obsahuje práva, povinnosti, hranice vzájomného vzťahu medzi členmi spoločenstva, optimálne rozdelenie úloh a pravidelné usporiadanie činností. Zmysel režimu je v tom, „*aby vytváral jasné, čitateľné a bezpečné prostredie pre dobré fungovanie celého spoločenstva v inštitúcii*“ (Škoviera, 2008, s. 64).

Odborné činnosti v DC zabezpečujú 3 oddelenia. Oddelenie školy predstavujú traja učitelia a dvaja majstri pracovnej výchovy; oddelenie výchovy tvorí vedúci vychovávateľ, šesť denných vychovávateľov a štyria noční vychovávatelia. Diagnosticko-terapeutické oddelenie tvoria dvaja psychológovia, jeden liečebný pedagóg, sociálny pracovník a zdravotná sestra. Chlapci majú 24-hodinový dohľad, celý deň je rozplánovaný podľa režimu dňa.

Stabilnými režimovými prvkami sú *režimové a sebaobslužné činnosti*, osobná hygiena, rozcvička, upratovanie ubytovacích priestorov, pranie osobnej bielizny; *školské vzdelávanie*, chlapci sa pod vedením učiteľov diagnostického centra vzdelávajú podľa individuálnych učebných plánov, ktoré im poskytuje kmeňová škola. Ak je to vhodné, umožňujeme deťom navštevovať školy mimo zariadenia. Každodenné *komunitné stretnutie* chlapcov a zamestnancov je priestorom na prejavenie názorov, spätnej väzby, riešenie problémov. Priebeh komunity má štruktúrovaný, riadený charakter. *Výchovná činnosť*, každodenná popoludňajšia a víkendová činnosť vedená vychovávateľmi, výchovný program sa upravuje podľa výchovných štandard schválených Štátnym pedagogickým ústavom SR. *Hodnotenie správania* znamená každodenné hodnotenie správania detí v troch zásadných oblastiach – *aktivita, spolupráca, disciplína* v závere dňa s dôrazom na aktívne sebahodnotenie detí. Hodnotiaci systém využíva body, kvantitatívne vyjadrenie primeranosti správania. Počet bodov v týždennom hodnotení predstavuje pre dieťa získané výhody resp. nevýhody. Raz do týždňa je „voľná tribúna“, vedená liečebným pedagógom, priestor na riešenie vzťahových problémov v komunite. Každému dieťaťu je poskytovaná *individuálna psychologická a liečebno-pedagogická starostlivosť*, každé dieťa je vedené jedným z dvoch psychológov, ktorý zabezpečí jeho psychologickú diagnostiku, poskytuje priebežnú a cieľovú poradenskú, psychoterapeutickú alebo krízovú intervenciu. Liečebný pedagóg zabezpečuje krízovú intervenciu, vedie denníky detí, pripravuje klub a iné terapeuticko-relaxačné aktivity pre deti.

Raz týždenne sa pod vedením dvojice terapeutov realizuje *skupinová psychoterapeutická starostlivosť*. *Klubová činnosť*, priestor na spoločné hry s terapeutickým významom sa realizuje raz za týždeň pod vedením liečebného pedagóga. V trojtýždňových intervaloch prebieha porada všetkých odborných pracovníkov, na ktorej sa hodnotí doterajší priebeh prevýchovy konkrétneho dieťaťa a stanovujú sa *individuálne reedukačné plány* na nasledujúce tri týždne. V štvortýždňových intervaloch sa organizuje *rodičovské skupinové stretnutie* s hodnotiacim, poradenským a terapeutickým programom. Dopĺňa sa individuálnou prácou s rodinou podľa potreby. Diagnostické centrum organizuje pravidelne *pobyty mimo zariadenia* – brigády, lyžiarske, turistické pobyty, športové súťaže. Významnou zložkou činnosti Diagnostického centra v Záhorskej Bystrici je veľmi dobrá spolupráca s obcou a miestnou základnou školou. Chlapci sa od počiatkov existencie zariadenia zúčastňovali rôznych brigád a pomocných prác pre obec, za čo obec a miestna základná škola vychádzajú zariadeniu v ústrety prostredníctvom poskytnutia priestorov kultúrneho domu na rôzne vedecké a spoločenské podujatia a poskytnutím školskej telocvične. Zariadenie má vlastnú keramickú dielňu. Významným podujatím, ktoré má už dlhoročnú tradíciu, je celoslovenská súťaž tvorivosti „Bibiana“ pre deti zo špeciálnych výchovných zariadení na Slovensku, ktorá sa koná v Záhorskej Bystrici každú jar.

Systém práce s mládežou, ktorý sa realizuje v Diagnostickom centre v Záhorskej Bystrici, je súčasťou terapeutického modelu rezidenčialnej starostlivosti na Slovensku, ktorý sa začal rozvíjať začiatkom sedemdesiatych rokov minulého storočia a ktorý priniesol rozvoj rôznych foriem a modelov humanizácie inštitúcií pre mládež s dissociálnym správaním (Labáth, 2004). Tento model je charakteristický tým, že vníma

klienta ako pacienta, príčiny jeho problémov vidí v traumatických zážitkoch z detstva, v psychickej deprivácii, frustrujúcich okolnostiach jeho života, takže popri korekcii správania sa dôraz kladie na pochopenie, pomoc v jeho náročnej situácii a možným riešením je psychoterapia.

Diagnostické centrum v Záhorskej Bystrici je otvorené a ústretové k spolupráci s *vedeckými a vzdelávacími inštitúciami*. Je školiacim miestom pre študentov sociálnej práce, pedagogiky, psychológie, každoročne privíta viacero exkurzií a návštev zo škôl, spolupracujúcich inštitúcií vrátane zahraničných návštev (v ostatných dvoch rokoch napr. zo Slovinska, Fínska, Veľkej Británie), každý rok sa tu realizuje viacero bakalárskych i magisterských prác. V minulých rokoch Diagnostické centrum v Záhorskej Bystrici organizovalo sporadicky odborné semináre pre špeciálne výchovné zariadenia a spolupracujúce organizácie, a od roku 2009 začalo v spolupráci s organizáciou FICE tradíciu medzinárodnej odbornej konferencie s názvom *Križovatky* s cieľom intenzívnejšej výmeny informácií a vedecko-výskumného rozvoja problematiky porúch správania a ich reedukácie. Doteraz sa realizovali dva ročníky tejto konferencie, z ktorých diagnostické centrum publikovalo aj recenzované zborníky.

Cieľom činnosti Diagnostického centra v Záhorskej Bystrici je pomocou prevýchovnej a terapeuticko-prácej s adolescentnými chlapcami s dissociálnymi poruchami správania a ich rodinami prispieť k eliminácii alebo aspoň zmierneniu prejavov dissociálneho správania v prirodzenom prostredí a k spokojnejšiemu životu chlapcov a ich rodín.

Použitá literatúra

- FEHÉROVÁ, L., MIKULIČKOVÁ, K., SOTNÍK, D. Východiskové hľadiská diagnostiky mládeže s poruchami správania. In *Prevenca*. 2006. ISSN 1336-3689, roč. V, č. 1, s. 19 – 27.
- LABÁTH, V. *Dissociálne poruchy správania*. Bratislava 2008. 88 s. ISBN 978-80-89185-31-3.
- LABÁTH, V. *Rezidenciálna starostlivosť*. Bratislava : Občianske združenie Sociálna práca 2004. 143 s. ISBN 80-89185-03-7.
- ŠKOVIERA, A. *Kapitoly z výchovy a prevýchovy*, Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave 2008. 90 s. ISBN 978-80-8052-327-5.
- ZÁKON 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov Národná Rada SR, 2008.
- ZÁKON 305/2005 Z. z. sociálno-právnej ochrane a sociálnej kuratele Národná Rada SR, 2005.

Viera Hudečková

PSYCHOLÓGIA V PRAXI

Diskusné fórum

Vážení čitatelia,

počnúc týmto číslom otvárame v Psychofóre novú rubriku **Psychológia v praxi - diskusné fórum**. Na organizačnom zabezpečení tejto rubriky sa budú podieľať Mgr. Mária Budzáková, Bc. a Mgr. Radoslav Blaho, Bc. Cieľom tejto rubriky je vytvoriť priestor pre diskusiu o aktuálnych odborných problémoch psychológie tak, ako sa s nimi stretávajú a ako ich riešia psychológovia, ktorí pracujú na rozmanitých odborných pracoviskách u nás i v zahraničí. Veríme, že táto nová rubrika vás zaujme a hlavne, že budeme môcť uverejniť v ďalších číslach vaše podnety a diskusné príspevky. Vaše podnety a diskusné príspevky posielajte na adresu: maria.budzakova@gmail.com

V našej rubrike diskusného fóra začíname témou **Karierové poradenstvo v praxi**. Na vaše ohlasy a podnety čakáme do 10. 9. 2011.

Čadčiansky model interaktívneho profesijného poradenstva - CAMIP

Čadčiansky model interaktívneho profesijného poradenstva rieši systémovo kariérnu orientáciu žiakov vo vzťahu k aktuálnym trendom a možnostiam trhu práce a vyplynul z našej poradenskej praxe ako nevyhnutnosť vytvoriť efektívny systém profesijného poradenstva s prepojením žiaci - rodičia - výchovní poradcovia – školy – psychológovia CPPPaP – ÚPSVaR – informácie .

V Čadci venujeme veľkú pozornosť príprave na voľbu povolania. Náš okres je členitý, tvoria ho prevažne dediny, veľa rodín je sociálne slabších s vysokou nezamestnanosťou, migrácia otcov rodín za prácou je vysoká a mali sme skúsenosť, že žiaci a ich rodičia nemali dostatok informácií, ako sa rozhodnúť, rozhodovali sa intuitívne, prípadne na základe rôznych osobných skúseností rodičov a tak sa stávalo, že žiaci nemali reálny výber budúceho povolania, nakoľko im chýbal dostatok relevantných a aktuálnych informácií o svete práce, možnostiach a vlastných schopnostiach. Avšak v Čadci máme skvelý team zanietených výchovných poradcov, psychológov a učiteľov, ktorým nie je budúci osud našich žiakov ľahostajný.

Z tohto dôvodu sme sa rozhodli kariérenmu poradenstvu u nás dať nový rozmer. Začínali sme v r.1999, kedy PPP (terazšia CPPPaP) v Čadci zorganizovala 1. ročník Burzy stredných škôl, kde sme ponúkali žiakom ZŠ možnosti štúdia na SŠ. Stánok na burze mala aj PPP, kde ponúkala poradenstvo a umiestnenie žiakov a taktiež ÚPSVaR, ktorý ponúkal aktualitu trhu práce a predpokladaný záujem o jednotlivé profesie. Táto tradícia sa okamžite ujala a mala veľkú odozvu u žiakov, ich rodičov a výchovných poradcov a pokračovali sme v organizovaní až do roku 2005, kedy sa ujal organizovania náš ÚPSVaR, ktorý rozšíril burzu na Veľtrh informácií, kde okrem ponuky štúdia na SŠ ponúkal aj prezentáciu firiem a možnosti cezhraničnej spolupráce. Nám ako

psychologickej poradni sa týmto otvoril priestor na podrobnejšie sa venovanie voľbe povolania u žiakov a vytvorili sme školám na mieru originálny systém **Dní voľby povolania na školách**, ktorý sme hneď v tom roku uviedli do praxe. Každý rok sme zároveň získavali spätnú väzbu a informácie od výchovných poradcov aj žiakov formou dotazníkov a plynule sme v priebehu rokov vytvárali na základe potreby praxe terajší model - Čadčiansky model interaktívneho profesijného poradenstva – CAMIP. Je potrebné dodať, že náš model má zmysel, ak sa dodržiava stanovené poradie jednotlivých modulov, nakoľko je zostavený tak, že informácie a aktivity na seba nadväzujú v logickom slede.

CAMIP má päť modulov :

1. modul - Systematická práca výchovných poradcov a práca s výchovnými poradcami, s rodičmi a žiakmi samotnými – soft skills, EQ, tímová práca,
2. modul - Dni voľby povolania,
3. modul - Veľtrh informácií,
4. modul - Konzultačno poradenské aktivity,
5. modul - Kontrolný výskum od roku 2001 – 2010.

1. Modul – Práca s výchovnými poradcami, žiakmi a rodičmi má 4 paralelné roviny:

- práca CPPPP s výchovnými poradcami - konajú sa odborné semináre, interaktívne aktivity, supervízne workshopy, konzultačné služby, prednášky, tuzemské i zahraničné exkurzie;

- práca výchovných poradcov so žiakmi – od 6. triedy výchovní poradcovia smerujú žiakov k voľbe povolania, nakoľko začínať v 8 – 9 triede bez prípravy je ťažké;

- práca s rodičmi – formou osvetovej činnosti o kariérom poradenstve v médiách, CPPPP vytvára informačné letáky k voľbe povolania, dôležitým faktorom sú rodičovské združenia zvolané priamo k voľbe povolania v spolupráci rodič, výchovný poradca, triedny učiteľ a podrobné informácie pre rodičov o Dňoch voľby povolania a Veľtrhu.

- ÚPSVaR – monitoring ôsmakov a prednášková činnosť.

2. Modul – Dni voľby povolania (DVP)

Tento modul umožňuje žiakom 9. ročníka priamo na škole, v rámci svojho prirodzeného prostredia absolvovať intervenčný program Dni voľby povolania (ďalej len DVP) a javí sa ako kľúčový modul. Má štyri sekcie:

1. Informatívna – prednášky CPPPP o dôležitosti voľby správneho povolania - zabezpečujú CPPPPa a o trendoch práce – zabezpečuje ÚPSVaR.

2. Sebapoznanie (psychologická diagnostika IQ, záujmový dotazník, dotazník postojov).

3. Počítačové zručnosti pri kariérom poradenstve - vyhľadávanie profesijných informácií na internete.

4. Individuálne poradenské interview so psychológom pre žiakov a ich rodičov na základe testov a nami vypracovaného metodického materiálu „**Čím budem**“.

Materiály DVP - k dňom voľby povolania CPPP a P v Čadci vytvorilo tieto materiály:
Manuál DVP

Príručku DVP pre výchovných poradcov (ďalej len VP), v ktorej majú VP presný popis aktivít, ktoré majú zabezpečiť pred, počas a po DVP.

Príručku DVP pre pracovníkov CPPP a P, kde sú presné postupy a aktivity odborných pracovníkov pred, počas a po DVP.

Personálne zabezpečenie DVP: sociálna pracovníčka CPPP a P, psychológovia CPPP, výchovní poradcovia ZŠ, riaditelia ZŠ, triedni učitelia, ÚPSVaR.

Program DVP:

1. **Rodičovské združenie k voľbe povolania** – je veľmi dôležitým krokom pri výbere povolania. VP objasní rodičom význam a dôležitosť voľby povolania a taktiež oboznámi rodičov o pripravovaných DVP. Psychológ CPPP a P je prítomný na tomto rodičovskom združení, opíše presný priebeh, oboznámi rodičov o aktivitách a hlavne o výstupoch z DVP. Upozorní rodičov na záznamový hárok, ktorý žiak prinesie, kde bude mať výsledky zo psychologického vyšetrenia a zároveň vlastné formulované názory a smerovania k svojej budúcnosti a zdôrazní, že je to dôležitý dokument k ďalším rozhovorom rodičov o budúcnosti svojho dieťaťa. Taktiež upozorní rodičov na pripravovaný Veľtrh a na informácie, ktoré sa na tomto veľtrhu môžu dozvedieť.

2. **DVP prednášky žiakom** – CPPP a P prezentuje žiakom priamo v triede v prednáške „**Voľba povolania**“ význam voľby povolania a dôležitosť výberu. ÚPSVaR prezentuje žiakom vo svojej prednáške **Možnosti na trhu práce** dôležitosť prihliadať aj na možnosť uplatnenia sa vo vybranom povolani.

3. Následne žiaci vyplňajú **psychologické testy** – orientačný test intelektu, záujmový test na profesijnú orientáciu a test postojov.

4. V ďalšej hodine sú žiakom prezentované konkrétne **možnosti hľadania profesijných informácií na internete**.

5. Medzitým psychológovia vyhodnotia psychologické testy a nasledujú **individuálne konzultácie so žiakmi** a ich rodičmi.

6. Každý rok program DVP trochu meníme a podľa potrieb obohacujeme. Taktiež reagujeme na individuálne požiadavky jednotlivých škôl. Tento rok sme napríklad pridali možnosť pre rodičov zúčastniť sa individuálnych konzultácií súčasne so svojimi deťmi.

Úlohy VP

Pred DVP – práca so žiakmi, zabezpečenie rodičovského združenia, zabezpečenie miestnosti na vyšetrovanie, miestnosti na individuálne konzultácie, miestnosti na prácu s internetom, označenie miestností, distribúcia tlačív rodičom, propagačné letáky – a čo je dôležité – zabezpečenie toho, **aby sa žiaci počas DVP neučili a aby naozaj tento jeden deň plne venovali len voľbe povolania**.

Počas DVP – koordinuje individuálne konzultácie, zabezpečuje dozor nad žiakmi, pomáha žiakom vyhľadávať profesijné informácie na internete.

Po DVP – sformuluje záverečné zhodnotenie a námety do ďalších rokov a čo je najdôležitejšie, venuje osobitnú pozornosť žiakom, ktorí to na základe našich vyšetrení najviac potrebujú.

Úlohy psychológa

Sumarizácia tlačív, odborná prednáška, psychologické testy administrácia a vyhodnotenie, individuálne konzultácie so žiakmi, individuálne konzultácie s rodičmi, záverečné zhodnotenie a námety

Každý žiak obdrží v priebehu DVP dva dôležité dokumenty,

Záznamový hárok pre žiaka – kde si žiak na základe všetkých aktivít označí aký profesijný typ mu vyšiel, ktorá oblasť ho najviac zaujíma, kde by chcel študovať (v okrese, mimo okresu), vlastné hodnotenie - aké má predpoklady podľa výsledkov testov, aké povolania sa mu páčia, aké má šance uplatniť sa s týmto povolaním na trhu práce (toto obvykle žiaci nechajú voľné, avšak je to dôležitý prvok pri zvažovaní voľby povolania hlavne pri konzultácii s rodičom), o ktorých školách uvažuje a prečo, akú úroveň vzdelania chce dosiahnuť a vymenovanie možností, kde môže získať ďalšie informácie.

Leták – Čím budem? V ktorom sú grafickým spôsobom označené jednotlivé typy osobnosti a ich pracovné preferencie. Otázky, ktoré si má položiť pri výbere povolania, zoznam stredných škôl s webovými adresami, kde sa dá študovať na Kysuciach, taktiež ďalšie možnosti štúdia, webové adresy stránok pomáhajúcich pri voľbe povolania, možnosti poradenstva, adresy kde je možné sa obrátiť a niekoľko dobrých rád. Leták každoročne aktualizujeme.

Aké informácie má žiak po DVP?

- Aký je typ.
- Aké má predpoklady.
- V akom pásme je jeho IQ.
- Kde môže študovať.
- Aká je potreba trhu práce.
- Aké sú jeho možnosti štúdia.

Tieto informácie spolu s konzultáciou s rodičmi by mali žiakov presnejšie nasmerovať k ich vhodnému výberu strednej školy a ďalšej profesijnej orientácie.

Význam DVP

Pomôcť zvoliť žiakom vhodný učebný odbor podľa ich záujmov a schopností a taktiež zrealizovať ich výber, nakoľko sa stretávame s oboma extrémami, kedy sa žiaci vo svojich schopnostiach a predpokladoch podceňujú alebo preceňujú. Úlohou DVP nie je len povedať žiakom, na ktorú školu sa hodia, ale informovať ich o tom, v ktorom povolaní budú najviac realizovaní a spokojní na základe svojho IQ, záujmov a schopností.

DVP zásadne robíme v mesiacoch september – október ako prípravu na Veľtrh, ktorý sa koná väčšinou v mesiacoch október a november. Výhoda DVP pred Veľtrhom je, že žiaci a ich rodičia už idú do stánkov na Veľtrhu zorientovaní a majú možnosť vyhľadávať konkrétne informácie k vybranej škole a následne navštíviť Dni otvorených dverí.

3. Modul - Veľtrh informácií, vzdelávania a zamestnanosti

Organizuje ho ÚPSVaR, pričom CPPPaP v Čadci je hlavným spoluorganizátorom a ponúka žiakom získanie informácií o stredných školách a firmách, a tiež zamestnanosti

nielen v okrese Čadca, ale aj v blízkom a zahraničnom okolí. V spolupráci so SŠ po Veľtrhu nasledujú Dni otvorených dverí na SŠ, kde si žiaci môžu doplniť informácie o danej škole.

4. Modul – Konzultačno – poradenské aktivity

DVP a Veľtrhom naša činnosť nekončí, ale dá sa povedať, že priamo začína a naša CPPPaP ponúka:

- pomoc nerozhodnutým žiakom,
- pomoc deťom s VPU,
- pomoc deťom zo sociálne slabých rodín,
- pomoc nadaným deťom,
- pomoc deťom s osobnostnými problémami,
- a ako osobitný bonus sa nám v priebehu minulých rokov podarilo nadviazať kontakt s rodičmi, ktorí by inak poradňu nenavštívili.

5. Modul – Výskum

Každoročne realizujeme kontrolný výskum, podľa čoho si deti vyberajú povolanie a na základe toho sa program modifikuje v nasledujúcom roku. Tento projekt sa realizuje od roku 2001, pričom prešiel viacerými fázami – od experimentálnej fázy (2001 - 2002) cez implementačnú (2003 - 2007) a od roku 2008 realizujeme systémový model CAMIP. Celkovo programom prešlo 11700 žiakov končiacich ročníkov.

Výstupom je skvalitnenie efektívnych procesov profesionálneho poradenstva. Na základe výsledkov výskumu môžeme monitorovať aktuálny stav informácií žiakov o možnostiach štúdia, o vlastnej pripravenosti na voľbu povolania, o rozsahu profesijných informácií a taktiež si monitorujeme prácu výchovných poradcov na jednotlivých školách a vieme, ktoré školy máme v rámci našej práce profesionálne posilniť. V roku 2010 sme výskum rozšírili aj na výskum rodičov. Rozdali sme 880 dotazníkov pre žiakov a 880 dotazníkov pre rodičov, pričom dotazníky neboli identické.

Výskumu sa v r.2010 zúčastnilo 26 prihlásených ZŠ, 44 tried. Ďalej uvádzame niekoľko orientačných záverov, ďalšie budú publikované v odbornej tlači.

- 20 % žiakov je rozhodnutých, aké bude ich povolanie a 80 % potrebuje našu pomoc.
- 38 % žiakov ide na strednú školu kvôli tomu, že tam idú jeho priatelia, pričom rodičia si toto myslia o svojich deťoch len u 10 % žiakov.
- 40 - 50 % žiakov má dosť informácií o možnostiach prijatia, o obsahu štúdia a o kvalite stredných škôl, pričom u rodičov je toto číslo v priemere o 10 % nižšie.
- Alarmujúcim výsledkom je, že len 21 % detí chce robiť povolanie, ktoré robí jeden z rodičov a len 9 % rodičov by chcelo, aby ich deti robili povolanie, ktoré robia oni. Tieto výsledky, ktoré sa nám opätovne potvrdzujú, svedčia o tom, že rodičia so svojím povolaním nie sú spokojní, prenáša sa to aj na ich deti a preto je veľmi potrebné venovať sa profesionálnemu poradenstvu u žiakov.

- Zaujímavým výsledkom bolo, že len 39 % detí chce ďalej pokračovať v štúdiu na VŠ, pričom ambícia rodičov, aby ich deti študovali na VŠ je takmer dvojnásobná. To, že rodičia podporujú vzdelanie svojich detí potvrdzuje zistenie, že až 67 % detí vyjadruje, že finančná situácia ich rodiny im umožňuje študovať to čo by chceli, pričom rodičia to potvrdzujú až v 75 %. A keďže v týchto číslach sú zastúpené aj rodiny naozaj finančne veľmi slabé, hovorí to o tom, že rodičia vzdelaniu pripisujú naozaj veľký význam.
- 38 % žiakov by chcelo v budúcnosti podnikat'.
- 27 % detí by radšej zarábali veľa peňazí, ako by pracovali v dobrej partii.

Návrhy z praxe

V rámci dlhoročného monitorovania profesijnej prípravy na voľbu povolania vidíme rezervy v systéme prípravy na všetkých úrovniach a potrebu ich systematického prepojenia od základnej školy cez stredné školy, vysoké školy, ÚPSVaR, zamestnávateľov a koncepcie zamestnanosti, taktiež vidíme veľký význam osobného poradenstva a rozvíjania EQ a osobnostného potenciálu pre trh práce. Sme za to, aby sa kariérne poradenstvo stalo súčasťou vzdelávania a aby sa vytvorila reálna stratégia rozvoja ľudských zdrojov.

Rozširovanie a prezentácia modelu CAMIP

Model CAMIP sme prezentovali na svetovom kongrese kariérneho poradenstva **Career and Vocational Guidance in Rapidly Changing World Congress, Prague, November 3 – 5, 2010** pod názvom **The Cadca Model of Profesional Interactive Counselling**.

V súťaži Euroguidance „**Kariérové poradenstvo 2010**“, sme získali čestné ocenenie a náš model bol publikovaný v Kompendiu súťažných príspevkov.

Čadčiansky model interaktívneho profesijného poradenstva prednášame na **konferenciách, odborných podujatiach** a taktiež oboznamujeme s ním **pracovníkov psychologických poradní** v rámci Slovenska.

Oslovil nás Úrad práce v **Českej Republike** a v súčasnosti model prednášame ich východným poradcom.

Náš model už v ostatných rokoch prebralo viacero psychologických poradní, ktoré sa ním inšpirovali, niektorí pracovníci týchto poradní sa chodia k nám dokonca školiť. Osobitný záujem je o Dni voľby povolania a ich systém.

Záver

Záujem o Čadčiansky model interaktívneho profesijného poradenstva a jeho rozširovanie nás veľmi teší, nakoľko sa plní náš prvotný záujem - pomôcť žiakom správne sa rozhodnúť v ich prvej životnej voľbe. To, že model spontánne prekročil už hranice Čadce a aj Slovenska je pre nás veľkým zadosťučinením a tiež potvrdením, že naša práca má zmysel.

Alena Hrašková

BLAHOŽELÁME

V uplynulom období oslávilo, a v tomto roku oslavuje, viacero významných slovenských psychológov svoje životné jubileum. SPS pri SAV sa pripája ku gratulantom s prianím všetkého najlepšieho do ďalších dní a rokov. V tejto rubrike vám jubilantov priblížime netradične, stručnou biografiou, alebo rozhovormi s nimi.

Prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc.

Narodila sa v roku 1950 v Ružomberku. Vysokoškolský diplom v odbore psychológia získala v roku 1974 na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach. Po skončení školy krátko vyskúšala prácu praktickej psychologičky vo Východoslovenských strojárňach, n. p. Výskumne a pedagogicky striedavo pôsobila v Spoločenskovednom ústave SAV v Košiciach, na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach, na Prešovskej univerzite v Prešove. V roku 2001 sa stala vedúcou vedeckou pracovníčkou (DrSc.), v roku 2004 bola menovaná profesorkou v odbore pedagogická psychológia (prof.). V súčasnosti pôsobí v Bratislave ako riaditeľka Ústavu experimentálnej psychológie SAV, je garantkou doktorandského štúdia v odbore sociálna psychológia a psychológia práce, prednáša históriu a súčasné smery v psychológii a ekonomickú psychológiu na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave. Je autorkou a editorkou niekoľkých vedeckých monografií: Etnická identita a historické zmeny. Výskum obyvateľov vybraných obcí Slovenska (1996), Súčasný smery v psychológii. Hľadanie alternatív pozitivizmu (2000), Kvalita života a sociálny kapitál – psychologické dimenzie (2008), Súčasný smery v psychológii – 2. doplnené a upravené vydanie (2009), Rozhodovanie a usudzovanie: Pohľady psychológie a ekonómie I. (2010). Je vydatá, má jednu dcéru.

Rozprávali sme sa so známym slovenským psychológom

Prof. PhDr. Gustávom Dianiškom, CSc.

Stručne o autorovi:

Prof. PhDr. Gustáv Dianiška, CSc. sa narodil v Tisovci (1940). Od r. 2000 pôsobí na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Je vedúcim Katedry propedeutiky právnických predmetov a podieľa sa na činnosti Katedry trestného práva a kriminológie. V r. 2000 – 2007 bol predsedom Akademického senátu Právnickej fakulty TU. V tomto období vykonáva funkciu prodekana pre rozvoj fakulty. Je absolventom vojenskej akadémie v Prahe a postgraduálneho štúdia na Karlovej univerzite v Prahe. Svoju odbornú profiláciu zameriava na uplatnenie psychológie v príprave budúceho právnika. Garantuje a prednáša predmety „Sociálna psychológia pre právnikov“, „Forenzná psychológia“ a „Kriminológia“. Dlhodobo sa venuje výskumným aktivitám v rámci kriminologických tém a projektov.

Je školiteľom piatich doktorandov. V súčasnosti je vedúcim grantovej úlohy „Hospodárska kriminalita v Slovenskej republike“. Je členom Vedeckej rady Právnickej fakulty, dlhoročným členom Slovenskej psychologickkej spoločnosti a členom Správnej rady Slovenského národného strediska pre ľudské práva.

Pán profesor, mohli by ste našim čitateľom priblížiť, čo Vás priviedlo k psychológii?

Životná cesta, ktorú som prešiel a v nej získaná skúsenosť, mi umožňuje hlbšie uvažovať, prečo sa v nej objavila psychológia. Ako chlapec som často rozmýšľal o sebe i o druhých ľuďoch, o mojom a ich prežívaní a správaní. Cítil som, že práve vŕhad do psychiky a porozumenie podstaty i základov sociálnej interakcie je tým, čo ma priťahuje. A tak, keď som ako mladý poručík nastúpil službu k výsadkovej brigáde, rýchlo som si potvrdil, že nielen fyzická zdatnosť, ale aj psychická odolnosť zohráva v činnosti vojenského výsadkára mimoriadnu úlohu. Už na Vojenskom gymnáziu v Bratislave som stretol človeka, ktorý mi je príkladom celý život, doc. PhDr. J. Vonkomera, CSc. Vo vojenskej akadémii v Prahe som sa zoznámil s ďalším vzácnym človekom, prof. PhDr. O. Mikšíkom, DrSc. Moje rozhodnutie študovať vojenskú psychológiu, ako aj ju v budúcnosti uplatňovať vo vojenskej praxi sa stalo zreteľné a dominantné.

Dali by sa Vaše slová „zaoberať sa psychológiou“ konkretizovať?

Spomínam si, že v závere štúdia na Vojenskej akadémii v Prahe mi ponúkli robiť aspirantúru z dejín Československa, ale aj externú aspirantúru na Katedre vojenskej psychológie. Moja voľba bola jednoznačná! Vojenská psychológia sa tak stala na dlhú dobu mojou profilovou rolou dôstojníka profesionála, ale aj mojím koníčkom. Prof. J. Čech ma, priznám sa, potešil, keď vo svojej knihe o sociálnej komunikácii v r. 2006 napísal (s. 396) „*O profesorovi PhDr. Gustávovi D. hovorí, že dokáže položiť seba na miesto druhého, kráčať v jeho topánkach, potom zase vo vlastných a takto spoznať človeka takpovediac z prvej ruky. Vie poľutovať druhého, keď ho „tlačia jeho topánky“ a je spolu s ním šťastný, keď „sú mu pohodlné“.* Keď sa späť zamýšľam nad hodnotením J. Čecha, napadlo ma, že ak po otcovi som zdedil racionálne uvažovanie, tak moja mama mi nadelila dostatok empatie. Som im za to vďačný.

Áké boli Vaše prvé kroky vo vojenskej psychológii?

Prvým zážitkom bola tvorba mojej diplomovej práce na tému: „Psychologické problémy prechodu na nový typ padáka“. Vedúcim mojej diplomovej práce bol v tom čase doc. PhDr. O. Mikšík, CSc. ktorý citoval moje zistenia o emocionálnej stabilite či labilitate vojenských výsadkárov v monografii „Sváželné situácie“ (NV 1969). Pre mňa táto skutočnosť znamenala veľké povzbudenie. Problematikou psychiky vojenského výsadkára som sa zaoberal aj v rigoróznej práci, témou ktorej bola „Psychologická príprava výsadkára – nováčika“. Táto problematika ma osobitne priťahovala, pretože sám som všetko zažil na vlastnej koži. Celkovo mám na svojom konte 60 zoskokov padákom z balóna, malých i veľkých lietadiel.

Ako pokračovala Vaša životná cesta s vojenskou psychológiou?

Človek si dobu, v ktorej žije, nevyberá. Na Katedre vojenskej psychológie a pedagogiky Vojenskej akadémie v Bratislave som začal pracovať po r. 1969. I keď rozlet vojenskej psychológie v r. 1968 bol značne zabrzdzený, chápal som prácu na tejto katedre ako možnosť vrátiť dôstojné postavenie vojenskej psychológii vo vojenskom školstve. Nebolo to jednoduché. Normalizačné roky sa negatívne podpísali na mojej rodine i pracovnej kariére. Z katedry ma preradili na vedeckovýskumné pracovisko. Ja som však preradenie vzal ako príležitosť skúmať aktuálne otázky psychickej záťaže vojaka. Rád si spomínam na nadšenie nášho tímu pri skúmaní emocionálnej stability, či lability, vo vojenskej činnosti.

Ako sa vyvíjala vojenská psychológia v 80-tych rokoch minulého storočia?

V osemdesiatych rokoch došlo k určitému uvoľneniu a vojenská psychológia získavala stále širšie uplatnenie vo vojenskom vzdelávaní a vojenskej praxi. Vysoko si vážim vyjadrenie prof. PhDr. T. Pardela, DrSc. v rozhovore pre Literárny týždenník 15/95 „Hľadanie súzvuku“, v ktorom bilancuje vývoj psychológie na Slovensku. Konštatuje, že v osemdesiatych rokoch vznikli psychologické katedry vo vojenskom školstve (prof. G. Dianiška, doc. J. Vonkomer). V týchto rokoch som sa stal náčelníkom pozoruhodnej samostatnej Katedry vojenskej psychológie. Často spomínam na svojich vtedajších spolupracovníkov. Kolektív katedry tvorili výrazné osobnosti, značne od seba odlišné, neopakovateľné, ale v tímovej práci sa navzájom dopĺňajúce a umocňujúce. Tešilo ma a povzbudzovalo v práci, že príslušníci Katedry vojenskej psychológie mali vysokú autoritu u svojich kolegov aj študentov pre svoju nekonvenčnosť, originalnosť i nebojácne presadzovanie psychologických postulátov, ktoré málokedy „chutia“ mocným.

Čo sa udialo s vojenskou psychológiou začiatkom 90-tych rokov?

Vojenski psychológovia neboli prekvapení zásadnými spoločenskými zmenami. Výsledky výskumov, ktoré realizovali, zmeny naznačovali. V roku 1990 začala svoju činnosť Vysoká vojenská pedagogická škola v Bratislave. Vyzretosť Katedry vojenskej psychológie umožnila presadiť a zriadiť študijný odbor „psychológia – vojenská psychológia“. V akademickom roku sme začali za pomoci Univerzity Komenského, SAV a ďalších inštitúcií realizovať jednodborové štúdium vojenských psychológov pre funkcie vojskových psychológov. Toto obdobie považujem za vyvrcholenie činnosti Katedry vojenskej psychológie. Rozdelením Československej federatívnej republiky, VVPŠ ukončila svoju činnosť a študenti 3. a 4. ročníka úspešne doštudovali na civilných univerzitách. Absolventi tohto štúdia vytvorili základ psychologickkej služby v armáde Slovenskej republiky a úspešne sa uplatnili nielen vo vojenskom výcviku, ale aj v bojovej činnosti (vojna v Zálive, bojové misie atď.). Keď som na seminári „Človek na konci tisícročia v mieri?“, ktorý organizovali aj moji bývalí študenti, postavil otázku, či existujú dejiny vojenskej psychológie na Slovensku, odpovedal som, že napísané dejiny tejto disciplíny neexistujú. Zároveň som však dodal, že existovala a existuje pozoruhodná činnosť vojenskej psychológie a preto sa nájde určite niekto, kto s primeraným odstupom zhodnotí a napíše jej dejiny na Slovensku.

Ako predstavitelia vojenskej psychológie spolupracovali so Slovenskou psychologickou spoločnosťou pri SAV?

Táto spolupráca bola pozoruhodná a podnetná. Hlboko sa mi vryli do pamäti stretnutia na pôde Bratislavskej skupiny Slovenskej psychologickéj spoločnosti. Priateľskosť, nekonvenčnosť týchto stretnutí priaznivo motivovala činnosť vojenských psychológov. Ja sám som vynaložil značné úsilie, aby sme neboli len pasívni účastníci týchto stretnutí, ale aby sme „aktívnou mincou“ odplácali aktivity našim civilným kolegom. V spolupráci a kooperácii rôznych akcií významnú úlohu zohrala aj Vojenská sekcia Slovenskej a Československej psychologickéj spoločnosti, ktorej som bol viac rokov predsedom. Muzikoterapia, invenčné moderovanie stretnutí, interesantné obsahové problémy a šport, či neformálne posedenia vytvárali na stretnutiach nielen pohodovú atmosféru, ale zároveň posilňovali vzájomnú kooperáciu a priateľské vzťahy. Občas ma v súčasnej situácii napadne, či by časť vtedajšej atmosféry bratislavských stretnutí neprosperala aj dnešnej psychologickéj komunite.

Ako pokračovala Vaša životná cesta po odchode z armády?

Bola a je bohatá a zaujímavá. Od r. 1993 do konca r. 1999 som pracoval na Akadémii Policajného zboru v Bratislave. Táto, novo sa konštituujúca, vysokoškolská inštitúcia mi poskytla dostatok priestoru využiť moju odbornú kvalifikáciu a skúsenosť na jej kvalitné fungovanie. Stal som sa vedúcim Katedry spoločenských vied a za krátky čas aj prorektorom pre vedu a zahraničné styky. V priebehu troch rokov sa nám podarilo plne sa akreditovať. Za osobitný úspech považujem to, že za môjho pôsobenia získala policajná psychológia dôstojné miesto v príprave príslušníkov polície. Veľmi mi pomohli poznatky, ktoré som získal v armáde, ako aj to, že orientácia na disciplíny aplikovanej psychológie ma vždy mimoriadne interesovali. Práca na policajnej akadémii, osobitne účasť v rôznych výskumných tímoch (napr. strednodobá prognóza kriminality, krádeže v bytoch, krádeže áut a pod.), vyžadovala interdisciplinárnu spoluprácu. Tak sa zrodil môj kontakt s kriminológiou, kriminalistikou, odbormi práva, osobitne trestného práva.

Túto skúsenosť ste zrejme využili pri príchode na Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave ?

Áno, je to tak. V roku 2000 sa mi naskytna vzácna príležitosť pomôcť budovať túto fakultu, na ktorej pôsobím dodnes. Som vedúcim Katedry propedeutiky právnických predmetov a v súčasnosti vykonávam akademickú funkciu prodekana pre rozvoj. V r. 2000-2007 som bol predsedom Akademického senátu Právnickej fakulty a členom Akademického senátu Trnavskej univerzity. Garantujem a prednášam predmety „Sociálna psychológia pre právnikov“, „Forenzná psychológia“ a „Kriminológia“. Nerád by som ďalej čitateľa unavoval výpočtom ďalších činností a aktivít. Teším sa zo skutočnosti, že sa mi darí uplatňovať poznatky psychológie v príprave budúceho právnik. Teší ma, že som doteraz nestratil chuť učiť a bádať, ako aj to, že moji spolupracovníci a osobitne študenti to takto vnímajú a oceňujú.

Čo by ste chceli povedať na záver rozhovoru?

Vážim si, že sa uskutočnil tento rozhovor. Som rád, že aj touto formou budem v kontakte s komunitou slovenskej psychologickkej spoločnosti. Doteraz opatrujem členskú legitimáciu č. 737, podpísanú vtedajším predsedom D. Kováčom. Aj jeho zásluhou som na akciách spoločnosti poznal nekonvenčnosť a noblesu zážitku.

Zo srdca želám Slovenskej psychologickkej spoločnosti, aby sa jej úspešne darilo naplňovať ušľachtilé ciele. Záleží mi na tom, je to aj moja širšia komunitná rodina. Apropos, rodina, tá moja najbližšia, manželka Hana, deti MUDr. Tomáš a Mgr. Hana, ich rodiny, osobitne vnuci Jakub, Niko, Matúš a Lukáš, všetci sú mojou oporou a bezpečným prístavom, ktorý mi umožňuje byť činný pri zveľaďovaní psychológie.

Keď som pozýval priateľov na oslavu môjho jubilea, ako motto som uviedol tieto slová: *Tok rokov nezastavíme, preto zostaňme mierne optimistickí. Život je nielen ťažký, ale aj krásny v tejto chvíli. Aj keby sme v ďalších rokoch už ničoho iného nemali, stačí mať k chvíľam ľudského šťastia primerané zdravie, trochu invencie a dosť psychickej sily.*

Za rozhovor ďakuje a do ďalších rokov pevné zdravie, veľa tvorivej energie a životného elánu želá

Mária Bratská

Rozhovor s jubilantom Prof. PhDr. Imrichom Ruiselom, DrSc.

Milý jubilant,

myslím si že laudácií si v tomto období zažil viacero, a tak sa ťa pokúsím vyspovedať osobne tak, aby sme sa dozvedeli aj niečo možno viac, než to, čo pospomínali ostatní laudátori.

Čo bolo pre teba také lákavé by priam podmanivé, že si sa začal zaujímať o štúdium psychológie? Teda otázka, prečo práve psychológia?

Moje začiatky boli celkom prozaické. Už v mladosti som mal rád históriu a akúsi „naivnú“ filozofiu, ktorá sa na moje spirituálne potešenie pretransformovala až neskôr. Po základnej vojenskej službe som pôsobil ako vývojový technik na Fakulte telesnej výchovy a športu, kde som riešil aj psychologické témy. Hlbší záujem o psychológiu vo mne vzbudil priateľ, ktorý neskôr emigroval do USA. Ale vďaka jeho podnetom som sa ako 26-ročný v roku 1967 prihlásil na diaľkové štúdium psychológie, ktoré som ukončil roku 1972. Zazdalo sa mi, že práve tento odbor dokáže celkom úspešne spojiť môj sklon k formovaniu verbálnych konštruktov s reálnymi výskumnými aktivitami.

Skús sa zamyslieť a obzrieť sa späť na vlastnú, musím povedať že skvelú, vedeckú kariéru. Ktoré témy ťa najviac oslovili a prečo? Bolo to individuálne rozhodnutie, tlak zhora či zvonku, alebo potreba praxe?

Čo sa týka mojej kariéry, ako som už uviedol, začala v telovýchovnom výskume. Po ukončení štúdia som prešiel do Ústavu experimentálnej psychológie SAV, kde pôsobím

až podnes. Ústav v tom čase už mal za sebou niekoľko výskumných etáp. Veľmi sympaticky na mňa zapôsobil fakt, že vedenie ústavu sa od počiatku svojej existencie zameralo na problematiku kognitívnych procesov. Najskôr začali výskumy pociťovania, vnímania, pamäti, neskôr aj myslenia, inteligencie a tvorivosti. Pozoruhodné je, že tieto vedecké aktivity sa u nás rozvíjali paralelne s kognitívnymi vedami a najmä s kognitívnou psychológiou v zahraničí. Pochopiteľne, že v tom období sme trpeli absolútnym nedostatkom vhodnej literatúry. Pozoruhodné je však, že naši priekopníci si namiesto kognitívnych vied významne pomáhali spoluprácou s kybernetikou, ktorá sa po trisťoch začiatkoch udomáčknila aj u nás. Keď sa objavila prvá Kognitívna psychológia od Ulrica Neissera zistili sme, že sa od hlavných výskumných trendov ani veľmi neodchýľujeme. Rád si spomínam na tolerantnú a pozitívnu vedeckú atmosféru ústavu, ktorá napriek rôznym obmedzeniam umožňovala plnohodnotné vedecké aktivity.

Ktoré vedecké, odborné ale i organizačné výstupy a výsledky práce ťa najviac potešili a prečo? Alebo inak, ktoré výsledky svojej práce si najviac vážiš?

Veľmi si vážim, že vedenie ústavu mi umožnilo vedeckú sebarealizáciu a poskytovalo mi všestrannú podporu. Tak mohli vzniknúť aj moje samostatné i skupinové monografie, v ktorých som sa snažil slovenským kolegom, študentom i ostatným čitateľom poskytnúť čo najviac poznatkov nielen formou literárnych prehľadov, ale aj vlastných výskumných poznatkov. Osobitne si cením najmä publikácie venované múdrosti a poznávaniu, ktoré predstavujú novum nielen slovenskej, ale aj českej a európskej proveniencie. Z organizačného hľadiska ma potešilo, keď mi Predsedníctvo SAV umožnilo viesť dve Centrá excelentnosti v rokoch 2003-2010, v ktorých spolupracovali kolegovia nielen z akademických, ale aj vysokoškolských a rezortných ústavov (v spolupráci so zahraničnými expertmi). Z vedeckého hľadiska ma potešilo rozhodnutie vedenia Katolíckej univerzity v Lubline, ktoré ma koncom minulého roka pozvalo na celodenný „one man show“ o problematike múdrosti, organizovaný v spolupráci s Európskym sociálnym fondom.

Máš okrem psychológie aj iné „lásky“. Ja viem o niektorých, je to šport, história, geografia, múdrosť...sú teda okrem obľúbených Kanadčanov aj nejakí iní favoriti? Skús prezradiť ako sa k svojim láskam správaš a prečo?

Zaiste, každý z nás má viacero lások. Priznám sa, že psychológia ma dosť opantala. Avšak paralelne sa rozvíjali aj niektoré ďalšie záujmové aktivity. Hodne času som vždy venoval športovaniu, najmä basketbalu i futbalu. Neskôr som k nim pridal aj jogging (zaiste sa Ivan pamätáš na časy, keď sme spolu zvládli hodne kilometrov). Zaujímavé sebazozorovania mi umožňovali aj maratóny, ktoré som úspešne prebehol. Zvláštne „mentálne bonbóniky“ som získaval behaním na takých atraktívnych miestach ako boli štadión v Delfách, gymnasión na Rodose, olympské štadióny v Helsinkách a Štokholme, činná sopka na gréckom ostrove Nisyros alebo husté lesy v Joensuu, v Karélii. Ďalšiu veľkú lásku pociťujem k hudbe; psychológii a behaniu konkuruje klavír „vlastnými verziami“ Mozarta, Haydna, Bacha, Chopina a mnohých iných. K nabitíu mentálnych bateriek výdatne prispieva aj chalupa pod Čertovicou. A hlavne som hrdý, že som spoznal mnohých vzácných ľudí nielen u nás, ale aj v zahraničí.

Si obľúbený pedagóg, učíš na viacerých miestach na Slovensku ale i v zahraničí. Aký rozdiel vidíš medzi časom, keď sme študovali my a súčasným stavom? V čom je najväčší rozdiel?

Nuž možno povedať, že rozdiely sú skutočne veľké. Na jednej strane máme snád rovnakú motiváciu a smäd po vedomostiach. Oproti našim mladým rokom sa však rozsah štúdia významne zvýšil. Nielen vzhľadom na kognitívne zloženie jednotlivých psychologických disciplín. Neporovnateľné sú dnes aj možnosti zahraničných kontaktov a dostupnosti literárnych prameňov. Stačí len spomenúť, že jeden z našich kolegov zbieral podklady pre svoju doktorandskú prácu s probandami v arabských krajinách, Indii, Nepále a Indonézii. Niekedy sa zdá, že tých vedeckých „pokušení“ je až priveľa a nie všetky dokážeme plne využiť. Na druhej strane naša generácia sa viac orientovala na experimentálne metódy v psychológii.

Alebo tiež, aký je rozdiel medzi slovenskými a povedzme fínskymi či holandskými študentmi?

Myslím si, že rozdiely nie sú výrazné. Vo všetkých troch krajinách sa stretávame s vysoko motivovanými mladými ľuďmi, ktorý priam „hltajú“ poznatky, ktoré im ponúkajú ich učitelia. Pochopiteľne, že medzi nimi sa vyskytnú aj jednotlivci, ktorých prilákala skôr móda alebo náhoda. Zdá sa mi však, že fínski alebo holandskí študenti sú aktívnejší diskutéri ako naši. Podobne medzi nimi prevažujú dievčatá. Ak naši študenti v šírke odborného záberu zaostávajú, môže to byť aj vina ich učiteľov.

Čo by mali dnešní študenti vedieť viac a čo považuješ za rozhodujúce faktory úspešnosti štúdia psychológie dnes?

Nie je tajomstvom, že úspešné vykonávanie určitej profesie je do značnej miery podmienené aj žiaducou osobnostnou štruktúrou. Pochopiteľne, nemožno vždy hľadať priamu kauzalitu, no popri výraznej kognitívnej orientácii na základné problémy človeka a spoločnosti pri hľadaní budúcich psychológov by sme mali uprednostňovať jednotlivcov s vysokou mravnou integritou, s nadpriemernou sociálnou inteligenciou, s primeranou empatiou a senzitivitou, vyzbrojených toleranciou, trpezlivosťou a vytrvalosťou. Povolanie psychológa prináša náročné problémové situácie, ktorých riešenie vyžaduje nielen bohaté poznatky, ale aj dlhodobý tréning špeciálnych zručností a pozitívnu hodnotovú orientáciu.

Odvolaám sa tvoju znalosť histórie, myslíš si, že ľudstvo má šancu polepšiť sa? Keď áno prečo alebo prečo nie? A ako by prípadne mohla (a mala) prispieť naša veda?

Nie som si celkom istý, či je ľudstvo teraz lepšie alebo horšie než predtým. Oddávna malo svojich kladných hrdinov, ale aj negatívnych zločincov. Vždy sa presadzovali ušľachtilé motívy, ale aj šíalené zločiny. Aby som však siahol po pozitívnych príkladoch z histórie. Pri pobyte v Holandsku ma zaujala história vzniku univerzity v Rembrandtovom rodisku Leidene. Za zásluhy v boji za nezávislosť krajiny, keď sa obyvatelia mesta vzopreli španielskej okupácii a krajina bola slobodná, mohli si tamojší radní vybrať ako odmenu: buď sa mestu odpustia na desať rokov dane, alebo dostanú

právo založiť univerzitu. Medzi radnými prevažovali obchodníci a remeselníci, údajne dosť šetrní až lakomí. Napriek tomu si vybrali druhú možnosť. Ich univerzita dodnes patrí k najlepším v Európe a študujú na nej aj ratolesti kráľovskej rodiny. Takýto štýl myslenia, diametrálne sa rozchádzajúci s terajšou praxou, ktorý by viedol k uvážlivému a múdreému rozhodovaniu, by som dožičil aj našej krajine. A podpora vede a školstvu sa vždy vyplácala. A vie si dnes niekto na Slovensku vôbec predstaviť, že Alexander Veľký nosil Aristotelovi zaujímavé predmety zo zahraničných ciest?

Ktoré oblasti psychologickéj vedy považuješ v súčasnosti za „kruciálne“ a prečo? A ako by sme sa s nimi mali „popasovať“?

Dnešné štúdium psychológie sa až kŕčovite usiluje o neustále rozširovanie odborného záberu o rôzne nové smery poznania. Presadzujú sa aplikácie do najrôznejších oblastí praxe, čo má pochopiteľne svoj význam. Podľa mňa je však pre napredovanie psychológie oveľa dôležitejší návrat ku koreňom našej racionality, kognícii a tým aj našej civilizácie. Preto by bolo žiaduce ponúknuť našim študentom podstatne detailnejší exkurz do systému gréckeho myslenia. Mám na mysli zvládnutie takých kľúčových stratégií ako je napríklad platónska antitéza medzi vedením (epistémé) a názorom (doxa). Ak sa obzrieme okolo seba žasneme nad tým, koľko ľudí (aj vzdelaných a inteligentných) nedokáže tieto dve stránky poznávania rozlíšiť a dopúšťa sa závažných kognitívnych omylov. A načo je nám vzdelanie, ak nedokážeme rozoznať realitu od názoru? Akú úroveň bude mať pracovný, poradenský, klinický, sociálny alebo politický psychológ bez primeraného poznávania? A nekontrolované a násilne presadzované subjektívne názory, aj keď v mene vyšších ideálov, priniesli v priebehu ľudskej histórie nesčíselné nešťastia.

Na čom v súčasnosti pracuješ a teda na čo sa môžeme v najbližšom období tešiť?

Je známe, že človeka vo vyšších vekových obdobiach pritláča akási „kognitívna ekonomika“, ktorá redukuje šírku jeho odborného záberu. Pre mňa zaznel signál, aby som sa zamerlal na akési kognitívne „meta“, v mojom prípade symbiózu poznatkov o inteligencii, múdrosti i poznávania ako takého: či už v individuálnom, sociálnom, historickom alebo medzikultúrnom kontexte. Teraz ma láka hľadanie súvislostí medzi pôsobením takých geniálnych osobností ako boli Konfucius, Homér, sv. Izidor, Rabelais, Francis Bacon, Newton a Galton, prípadne ako Aztéci kultivovali pozoruhodný konštrukt v nahuatl jazyku zvaný *tlatamini*. Plameň poznávania sa vždy šíril dejinami, aj keď niekedy blikal ako slabá iskrička, znova sa rozohorel a svietil na cestu vpred. A možno som zvedavý aj na to, či existuje prenos medzi štúdiom múdrosti a reálnym konaním jednotlivca (pokiaľ by som myslel na seba, ide o žart).

Ďakujem za rozhovor, prajem ti milý Imro ešte veľa všelijakých úspechov, budeme sa tešiť na ďalšie tvoje výstupy, a mám jednu prosbu, vedel by si nájsť slovenský ekvivalent k „nahuatl“ (?)...a to nebol žart.

Ivan Sarmány-Schuller

OZNAMY

Výbor SPS prijal za riadnych členov SPS:

Mgr. Radoslav **Blaho**, interný doktorand FF UK Bratislava

Mgr. Michaela **Tatárová**, CPPPaP Lučenec

Mgr. Soňa **Takáčová**, interná doktorandka FF UK Bratislava

Iva Stuchlíková : Základy psychologie emocií. 2. Vyd. Praha : Portál, 2007. 232s. ISBN 978-80-7367-282-9.

Oblasť skúmania emócií sa po mechanistickom nazeraní behaviorálne zameraných autorov opäť dostala do centra pozornosti psychológie v sedemdesiatych rokoch minulého storočia a v súčasnosti predstavuje dynamicky sa rozvíjajúcu líniu empirického sledovania. Autorka, doc. Mgr. PaedR. Iva Stuchlíková, CSc., sa problematikou psychológie emócií zaoberá dlhodobo, tiež ako členka medzinárodných vedeckých organizácií. V druhom, nezmenenom brožovanom vydaní (prvé z roku 2003) svojej monografii prináša čitateľovi ucelený prehľad a dopĺňa ho zisteniami z ostatných desaťročí. Prehľadnosť publikácie dotvárajú jednak abstrakty a členenia jednotlivých kapitol na ich začiatkoch, ale aj krátke zhrnutia v ich záveroch, či poznámky na konci monografie pre dôkladnejšie pochopenie.

Prvú kapitolu s názvom *Emoce a emoční zkušenost* autorka venuje zadefinovaniu základných pojmov, ktoré sú pre túto oblasť skúmania príznačné, ako však sama upozorňuje, niektoré z nich nie sú jasne vymedzené a môžu viesť k nesprávnemu pochopeniu. Ďalej opisuje integratívny model priestoru afektívnych stavov (voľne podľa: Yik, Russell, Feldman- Barrett, 1999), ktorý sa snaží nájsť prieniky viacerých relevantných teórií (Russell, 1980; Watson a Tellegen, 1985; Thayer, 1989; Larsen a Diener, 1992). V kapitole autorka taktiež v stručnosti predstavuje novšie prístupy k chápaniu emocionálnej skúsenosti (napr. Frederickson, 1995; Loewenstein, Schkade, 1999; Malatesta, 1990; Pervin, 1993;) a ich interkultúrnym špecifikám (napr. Kitayama, Markus, Kurokawa, 2000).

Pod názvom druhej kapitoly, *Tradiční přístupy k emocii*, nájde čitateľ zhrnutie pôvodných teórií, ktoré významným spôsobom ovplyvnili súčasné nazeranie na psychológiu emócií. Sú to jednak prístupy zamerané na emocionálne prežívanie, v rámci ktorých nemôže byť opomenutý dynamický prístup, ako aj jeho súčasné smerovanie (napr. Horowitz, 1998). Ďalej sú to prístupy zamerané na fyziologický aspekt emócií (James a Lange, koniec 19. storočia, zo súčasných napr. Šlachta, 2001). V tomto zmysle je to aj neurologický prístup, ktorý formulovali Cannon a Bard ako reakciu na James-Langeho chápanie a ktorý si našiel svojich zástancov aj v ďalšom období (napr. Maclean, 1986). Kapitolu uzatvárajú prístupy zamerané na výraz a prejavy správania, či už v zmysle evolučného chápania (napr. Darwin, Izard, Plutchik) adaptívnosti emócií, alebo behaviorálne nazeranie na emócie ako predispozície správať sa určitým spôsobom (Skinner, 1953).

Vyústenie predchádzajúcej kapitoly predstavuje tretia kapitola s názvom *Soudobé přístupy k emocii*, kde autorka oboznamuje čitateľa so súčasným stavom poznania. Významná pozornosť sa ostatné desaťročia venuje oblasti primárnych emócií a ich prejavov. V tomto zmysle sú to jednak zástancovia existencie dvoch neuronálnych systémov spracovania emočných podnetov (napr. Damasio, 2000), ako aj psychoevolučného prístupu ku emóciám ako mechanizmom prežitia s genetickým

základom (napr. Plutchik, 1958). Ďalej je to chápanie primárnych emócií ako diskretných (jednotlivých) adaptačných mechanizmov (napr. Izard, 1977, 1991, 1993). V kapitole je taktiež spomínaná oblasť skúmania výrazu tváre a s ním spojeného emočného prežívania (napr. Steiner, 1979; Zajonc, 1993), ako aj súčasné neuropsychologické (Davidson, 1993; Hellerová a Nitschke, 1997; Henry, podľa: Carlson, Hatfield, 1992; LeDoux, 1986, 1989, 1994, 1996) a kognitívne chápanie emócií (napr. Lazarus, 1984; 1991, 1988; Mezzacappová, Katkin, Palmer, 1999; Schachter, Singer, 1962; Zajonc, 1980, 1993), obe vychádzajúce z pôvodného fyziologického prístupu.

O význame emócií v živote tak jednotlivca, ako aj spoločnosti, pojednáva štvrtá kapitola s názvom ***Funkce emocií v našem živote***, kde autorka rozlišuje tri významné oblasti. Sú to jednak funkcie intrapersonálne (napr. Bower, 1981, Levenson, 1994, 1999), ďalej sociálne (napr. Keltner a Haidt, 1999), ako aj vývinové (napr. Abeová a Izard, 1999; Kochanska, 1997; Magai a Nusbaum, 1996), kde autorka prináša prehľad prejavov emócií v jednotlivých vývinových obdobiach, od raného detstva až po obdobie staroby.

Nakoľko často diskutovanou témou v tejto oblasti skúmania je vzťah medzi emóciami a racionalitou, v monografii jej je venovaná celá piata kapitola s názvom ***Emoce a „racionalita“***. Autorka v nej na základe predstavenia súčasného stavu poznania poukazuje na fakt, že nazeranie na emócie ako protiklad ku kognitívnym zložkám možno považovať za prekonané. Emócie nielenže úzko súvisia s jednotlivými poznávacími procesmi, ale majú významný vplyv aj na procesy učenia (napr. Vester, 1997). Poukazuje tu tiež na vplyv pozitívnych a negatívnych emócií na pozornosť (napr. Easterbrook, 1959; Ris a Dember, 1996), pamäť (napr. Revelle a Loftus, 1992; Forgas, 1994), kognitívnu štruktúraciu (napr. Neuberg a Newson, 1993), procesy rozhodovania (napr. Frijda, 1986, Stuchlíková, 1996), či elaboráciu problému (napr. MacLeod, 1994; Stöber, 1997). V závere kapitoly stručne predstavuje oblasť emocionálnej inteligencie (napr. Mayer a Salovey, 1991).

Pre lepšie pochopenie problematiky emócií ponúka autorka v šiestej kapitole s názvom ***Vybrané emoce a jejich dynamika*** prehľad stavu poznania k niektorým najčastejšie empiricky sledovaným emóciám, či už je to šťastie a radosť (napr. Averill a More, 1993; Czikszentmihalyi, 1996), láska a náklonnosť (napr. Sternberg, 1988), ale aj nenávisť a hnev (Elster, 1999; Stuchlíková, 2001), smútok a zármutok (napr. Segrin, 1998; Stearns, 1993) atď. V kapitole taktiež rozlišuje emócie vzťahujúce sa na jednotlivca (napr. hrdosť, ľútosť, vina, či zahanbenie) a emócie vyplývajúce zo vzájomnej interakcie (napr. závisť, žiarlivosť, ľútosť). Ako však uvádza, jej ambíciou nie je ani tak poskytnúť čitateľovi komplexné poznanie, ako ho skôr upriamiť na fakt, že oblasť skúmania emócií sa v súčasnosti dynamicky rozvíja. Výraznejšie zameranie na pozitívnu psychológiu pritom prenieslo ťažisko empirického skúmania najmä na oblasť pozitívnych emócií (vo vydavateľstve Portál k tejto téme vyšlo v r. 2010 druhé nezmenené vydanie monografie J. Křivohlavého *Pozitivní Psychologie* s podtitulom *Radost, naděje, odpouštění, smířování, překonávání negativních emocií*).

Kým v predošlých kapitolách autorka predstavuje súčasný stav poznania psychológie emócií a zistenia, ktoré mu predchádzali, v poslednej, siedmej kapitole, s názvom ***Regulace emocií*** poukazuje na možnosti ich kontrolovania. Približuje termín „emočná

regulácia“ (napr. Gross, 1998, 1999; LeDoux, 1994; Thompson, 1990), jej hlavné procesy (prehodnotenie a potlačenie), ako aj formy kontroly (kognitívna, fyziologická a behaviorálna). Krátka úvaha v závere monografie navodzuje celkový príjemný emocionálny stav zo zmysluplnosti a nenahraditeľnej úlohy emócií v živote jednotlivca.

Hoci sa môže zdať, že monografií s podobným názvom a témou spracovania je už na knižnom trhu dostatočné množstvo, má táto publikácia hneď niekoľko prínosov. Je to jednak erudovanosť autorky, ktorá sa problematikou zaoberá dlhoročne aj v spolupráci so zahraničnými výskumníkmi. Taktiež je to spôsob uchopenia témy, nakoľko sa nezameriava na už dobre známe prístupy a poznatky, ale namiesto toho ponúka prehľadné členenie, doplnené aktuálnym poznaním (v čase vydania publikácie) a špecifikami, ktoré sú emóciám príznačné. Dynamickosť empirického skúmania psychológie emócií, ktoré autorka akcentuje, podporujú aj desiatky výskumov, uskutočnených po vydaní publikácie (napr. Lewis, 2008; Tracy, Robins, Tangney, 2007; Weiner, 2006; Wharam, 2009). Publikácia poskytuje ucelený prehľad o minulom, ale aj súčasnom stave poznania, a je preto vhodná nielen pre nových záujemcov o túto problematiku, ale aj pre tých, ktorí sa už v tom množstve teórií a nazeraní na psychologické aspekty emócií akosi strácajú.

Radoslav Blaho.

Zbyněk Vybíral: Psychologie komunikace. Vyd. 2. Praha : Portál, 2009. 320 s. ISBN 978-80-7367-387-1.

Psychologie komunikace vychádza ako druhé, rozšírené a pozmenené vydanie knihy Psychologie lidské komunikace z roku 2000. Autor pri druhom vydaní čerpal z ďalších, približne 170 prameňov a knihe pribudlo viac ako 90 strán.

Doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D. - autor knihy, ukončil štúdium na FFUK v Prahe v roku 1984. Postgraduálne absolvoval, okrem iného aj výcvik v manželskej a rodinnej terapii, psychoterapeutický výcvik, výcvik v transakčnej analýze a viacero bálintovských skupín. Od roku 1997 je lektorom komunikačných kurzov. Od roku 2000 učí na Fakulte sociálnych štúdií Masarykovej univerzity v Brne a venuje sa kritickej psychológii, komunikácii a psychoterapii, je autorom viacerých kníh.

Kniha Psychologie komunikace je napísaná odborným jazykom a opiera sa o vedeckú psychologickú terminológiu, hoci ako uvádza sám autor, pri jej písaní sa snažil o „ľudskejší“ jazyk ako v predošlom vydaní. Kniha je obsahovo rozdelená na dve časti. Prvá časť môže slúžiť ako bohatý zdroj informácií pre všetkých, ktorí majú záujem dozvedieť sa viac o komunikácii a môže pomôcť ako oporný bod študentom rôznych odborov, v ktorých sa v hojnej miere využíva komunikácia, napríklad psychologom, sociológom, ale aj právnikom či tlmočníkom. Druhá časť je viac zameraná na psychológiu komunikácie v poradenstve, psychoterapii a klinickej praxi.

Prvá časť knihy zahŕňa 6 kapitol. V prvej kapitole sa autor zaoberá definovaním základných pojmov a termínov z oblasti psychológie komunikácie. V druhej kapitole nás oboznamuje s úlohou mentálnych reprezentácií pri komunikácii a upozorňuje na nedorozumenia a konflikty, ktoré môžu vzniknúť pri komunikovaní na základe rozdielnych

mentálnych reprezentácií komunikujúcich jednotlivcov. Tretia kapitola informuje čitateľa o neverbálnej komunikácii. Autor venuje veľa priestoru výskumom z histórie, ktoré prispeli k formulácii teórií neverbálnej komunikácie, ale tiež varuje pred rizikami špekulatívnych výkladov neverbálnej komunikácie. V štvrtej kapitole sa autor knihy venuje analýze slovnej komunikácie. Pojednáva o rodových rozdieloch, vývine slovnej zásoby, fázach v osvojovaní si jazyka a rozvoji slovnej zásoby. Piata kapitola oboznamuje čitateľa o utváraní skutočností pomocou jazyka. Autor taktiež kritizuje politický a vedecký jazyk, ktoré často využívajú zložité vyjadrovanie za účelom ohromiť a zapôsobiť. V piatej kapitole autor venuje priestor zmiešaným jazykom, slangu a rastúcemu vplyvu anglického jazyka na komunikáciu. V šiestej kapitole, poslednej kapitole prvej časti knihy, sa môže čitateľ oboznámiť s psychologickými aspektmi masmediálnej komunikácie a manipuláciou, ktorá sa môže pri masmediálnej komunikácii vyskytovať.

Druhá časť knihy má 9 kapitol. V poradí siedma kapitola knihy sa venuje komunikácii v pojmoch teórie hier. V ôsmej kapitole autor informuje čitateľa o komunikácii v transakčnej analýze a uvádza príklady komunikácie egostavov rodič, dospelý a dieťa. Deviata kapitola nadväzuje komunikáciou v ďalších psychologických smeroch, konkrétne systémovom, systemickom a Rogersovom prístupe zameranom na človeka. Desiata kapitola sa venuje komunikácii z pohľadu filozofie starovekého Grécka a Ríma, sofistiky a rétoriky. Jedenásta kapitola oboznamuje čitateľa o zdravej, kvalitnej, funkčnej komunikácii a o negatívnom pôsobení nezdravej komunikácie na človeka a informuje o asertívnej komunikácii a jej pravidlách. V dvanástej kapitole autor venuje priestor poruchám v interpersonálnej komunikácii, patologickým a abnormálnym prejavom, ktoré sa môžu vyskytovať v komunikácii jednotlivcov s duševnými poruchami a tiež komunikácii v strese. Trinásta kapitola je zameraná na terapeutickú a pomáhajúcu komunikáciu. Autor sa venuje dopadu komunikácie psychoterapeutov, lekárov a zdravotníckeho personálu na liečbu, zdravie a pohodu pacientov a dáva do pozornosti čitateľa dôležitosť raportu a riziká psychoterapeutickej komunikácie, napríklad prekonceptiu či depersonalizujúci žargón. Štrnásť kapitola sa zaoberá komunikáciu v prostredí internetu a pätnásť kapitola sa venuje metakomunikácii.

Kapitoly desať, štrnásť a pätnásť by sa svojím obsahom hodili viac do prvej časti knihy a tým by druhá časť nadobudla ucelenejšiu formu a zameriavala by sa výlučne na oblasť poradenstva, psychoterapie a klinickej komunikácie.

Autor knihy dokáže veľmi dobre uviesť čitateľa do problematiky každej kapitoly. Vysvetlí základnú terminológiu, pôvod pojmov a ich význam, a v chronologickom slede informuje o tom, ako rástol záujem vedcov o danú oblasť. Uvádza najznámejšie výskumy a vyjadruje sa ku súčasnej situácii v danej problematike.

Prednosťou knihy sú početné konkrétne príklady z reálneho života a z výskumov iných vedcov, ktorými autor vhodne dopĺňa teóriu, rady ako úspešne komunikovať a taktiež odporúčania na literatúru, ktorá môže poslúžiť čitateľovi na rozšírenie a prehĺbenie vedomostí k problematike z každej kapitoly.

Soňa Takáčová

STANOVY A ČLENSTVO V SPS

- Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV je dobrovoľné vedecké a profesné združenie psychológov, ktoré pracuje ako občianske združenie. Usiluje sa o podporu a rozširovanie psychológie ako vedy i praktickej disciplíny, o rozvoj a využívanie psychologických poznatkov v spoločnosti.
- Orgánmi SPS, ktoré riadia a zabezpečujú všetky jej činnosti, sú: Valné zhromaždenie, výbor, predseda, predsedníctvo, výbory oblastných skupín a sekcií, revízor.
- SPS má tri kategórie členov: *riadnym* členom SPS sa môže stať iba absolvent vysokoškolského štúdia psychológie, *mimoriadnym* členom sa môže stať odborník z príbuznej či spolupracujúcej vednej disciplíny a študent psychológie počínajúc 3. semestrom štúdia. *Čestné členstvo* sa priznáva významným domácim alebo zahraničným odborníkom, ktorí sa osobitným spôsobom zaslúžili o rozvoj psychológie.
- Podmienkou prijatia za člena je podanie písomnej prihlášky, ktorej súčasťou je odporúčanie dvoch riadnych členov SPS. Každý člen SPS je povinný dodržiavať profesijnú etiku a dbať na hodnotu ľudského bytia.

Adresa:

SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ
SPOLOČNOSŤ pri SAV
Ústav experimentálnej psychológie SAV
Dúbravská cesta 9
813 64 Bratislava
Slovenská republika
Tel: 02/5477 5625
Fax: 02/5477 5584
e-mail: sps@savba.sk
<http://www.psychologia.sav.sk/sps>

PSYCHOFÓRUM

1/2011

Psychofórum je bulletinom Slovenskej psychologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied. Informuje čitateľov o aktuálnych námetoch a udalostiach z profesného života psychologickej obce. Je zasielané bezplatne dvakrát ročne tým členom SPS, ktorí zaplatili členský príspevok.

Redakcia a administrácia :

Psychofórum vydáva Výbor SPS pri SAV. Číslo 1/2011 bolo financované z členských príspevkov SPS.

Redakčná rada: Mária Bratská, Matej Czako, Ivan Sarmány-Schuller

Distribúcia: SPS

Tlač: PELIKÁN, s.r.o., Stará Gala, Holice

Adresa:

PSYCHOFÓRUM, Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV, ÚEP SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava, SR
E-mail: sps@savba.sk, alebo czako@fphil.uniba.sk

Príspevky posielajte na CD nosiči (formát word, rtf), písomne vytlačeným textom, alebo elektronickou poštou.

Uzavierka budúceho čísla:

30. septembra 2011

Príspevky v bulletine nemusia vyjadrovať názory členov redakčnej rady.

Za odbornú a jazykovú stránku zodpovedajú autori príspevkov.

HLAVNÝ VÝBOR SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

<p><i>predseda</i> Doc. PhDr. Ivan SARMÁNY-SCHULLER, PhD. Križna 36, 811 07 Bratislava, tel.: 02/207 284 73 Ústav experimentálnej psychológie SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava tel.: 02/5477 5625 mobil: 0908 465 268 e-mail: expsarm@savba.sk</p>	<p><i>podpredseda</i> Doc. PhDr. Mária BRATSKÁ, CSc. Studenohorská 73, 841 03 Bratislava, tel.: 02/647 805 39 Katedra psychológie FIF UK, Gondova 2, 818 01 Bratislava, tel. 02/59 339 437 mobil: 0903 207 710 e-mail: madabra@stonline.sk</p>	<p><i>hospodár a výkonný redaktor Psychofóra</i> Doc. PhDr. Matej ČZAKO, PhD. Karloveská 23, 841 04 Bratislava, tel.: 02/207 333 48 mobil: 0903 233 348 e-mail: matej.czako@fphil.uniba.sk</p>
<p>PhDr. Eva FARKAŠOVÁ, CSc.. Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, Trnavská cesta 112, 821 02 Bratislava mobil: 0903 649 743 e-mail: eva.farkasova@vudpap.sk</p>	<p><i>revizor</i> PhDr. Štefan GRAJČAR Žehrianska 7, 851 07 Bratislava, e-mail: stefan.grajcar@gmail.com</p>	<p>Doc. PhDr. Stanislav HVOZDÍK, CSc. Katedra psychológie, Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach Petzvalova 4 040 11 Košice hvozd@centrum.sk</p>
<p>PhDr. Radomír MASARYK, PhD. Katedra psychológie a patopsychológie Pedagogická fakulta UK Račianska 59, 813 34 Bratislava e-mail: dzimejl@gmail.com</p>	<p>Mgr. Robert OBERTA Halalovka 42 911 01 Trenčín mobil: 0911 623 782 e-mail: oberta@zoznam.sk</p>	<p>Doc. PhDr. Vladimír SALBOT, CSc. Katedra psychológie, Pedagogická fakulta UMB, Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica tel.: 048/436 4716, e-mail: vsalbot@pdf.umb.sk</p>
<p>Mgr. Lubomira STANKOVÁ Katedra psychológie Filozofická fakulta UK Gondova 2, 818 01 Bratislava e-mail: lubomira.stankova@yahoo.com</p>		
<p><i>sekretariát</i> Slovenská psychologická spoločnosť pri SAV Ústav experimentálnej psychológie SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava tel.: 02/5477 5625 fax : 02/5477 5584, e-mail: sps@savba.sk</p>		

ISSN 1335-6267